

BREVE ET
ACCVRATVM
GRAMMATICÆ GALLICÆ
COMPENDIUM.

IN QVO
SUPERFLUA RESCINDUN-
tur, & necessaria non omittuntur.

Per GABRIELEM DU GRES
Gallum, eandem linguam in celeberrima
CANTABRIGIENSI Academia
edocentem.

CANTABRIGIÆ,
Impensis Authoris amicorum gratiâ.
M DC XXXVI.

DIGNISSIMIS
ALMÆ MATRIS
CANTABRIGIÆ ALUMNIS,
tum verò præcipuè linguæ Gallicæ
studiosis.

UI vobis tot & tantis obstrictus
& devinctus est nominibus, ut
nunquam solvendo futurus sit,
suam ad minimum hoc levidens
munusculo testatam facere co-
natur animi gratitudinem: Et cùm vestro se-
are liberare minimè valeat, debitum idcirco
non abnegat; imò palàm se vobis profitetur &
agnoscit debitorem. Accepta à vobis beneficia
ingrata oblivionis non sepelit tamulo, sed gratà
condit animi memorià. Quintus jam agitur
annus, ex quo me à dulci patria sine Christi
causà recedentem benigno Matris vestræ ex-
cepistis in gremio, fovistis, aluistis; & me à
plerique vestrùm quantulacunque in lingue
Gallicæ studio uti dignati sunt operà: quam
quidem, ut ipsis perspectum satè & notum est,
diligentiissime præstiti non minùs, quàm luben-
tissimè:

Epistola dedicatoria.

tissimè : Atque adeò nullis peperci laboribus, ut ad ipsos instruendos facilem quandam, juxta ac brevem methodum invenirem. Quasunque mihi comparare potui Grammaticas, in variis conscriptas & compositas linguis & regionibus, has ego attentè perlegi, & quæ in ipsis notatu digna fuerunt scriptis mandavi. Nonnullæ mihi solo tantum nimie prolixitatis radio displicuerunt : aliarum mihi obscura nimis non arridebat brevitās. Aliquas evolvi, quæ pauca multis involvebant ambagibus : Aliquæ verò nonnullas sermonis nostri partes longè, quàm par erat, fusiùs pertractabant ; aliàs autem nè vel leviter quidem perstringebant. Quamobrem strenuam navavi operam, ut, resectis superfluis, necessaria non omitterem ; ut, evitatà nimiam & molestà prolixitate, in obscuram non inciderem brevitatem. Compendium contexui breve quidem, sed clarum ; concisum, non mutilum : quod si quis attentà legat mentis cogitatione, illum spero inventurum vix aliquid in ipso desiderari, quod facere possit ad perfectam & exactam linguæ nostræ notitiā. Hasce laborum meorum primitias vobis Florentissima Matris Academia soboli charissima, sacro, dedico, consecro, & vestri sub umbra patrocini in lucem edi peropto. Etenim si opusculum meum vestri favore patrocini dignabimini ; ipso tanquam Mercurii caduceo, Achilleo umbone,

Epistola dedicatoria.

& Ajaceo munitum clypeo venenata invidorum non reformidabit tela: Non enim fortasse deerunt, qui instar muscarum, quæ, si quem percipiant venusta in facie navum, aut scabiem, ad ipsam statim cæteris relictis partibus advolant; ita etiam si quid ipsi in libro meo adinvenerint, quod sycophanticis carpere possint moribus, ad illud statim profiliunt, & alto cætera sepelientes silentio, id ipsum passim objiciunt, ut obtrectatoriis sugillationibus operis valorem, si quis sit, imminuant. Verum si ipsi tantum sibi existimant accedere fama, quantum alienæ detrahunt; & cum nihil edere possint commendatione dignum, ex contemptu aliorum operum commendationem sibi, & famam conciliare putent: malim, ut quicquid possint in me deblaterent, quàm ut aliquid in laudem prædicent meam: Sed si aliquid edere valeant perfectius, ipsorum libenter fruor labore; & ab ipsis me superari libentissimè patiar: Hoc enim solamen habebø,

— quod sim jugulatus Achille.
Vos interea meo, si placet, utimini labore, & quod gratitudinis meæ vobis offero ΤΑΧΥΝΕΜΩ, æqui bonique consulte.

Vobis omnibus addictissimus,
G. DU GRESS, Salmuriensis.

AD A U T H O R E M, DE
regulis Gallicæ linguæ Latinè
scriptis.

Moenia victrici Cæsar fortissima Roma,
Subiectique suo Gallica verba iugo :
Te scribente Latina sterum facundia Gallo
Servit, & indomitas non malè pandit opes :
Mutat Roma vices, illam tua regula stringit ;
Numquid fecerunt Cæsaris arma magis ?

Aujourd'hui grand nombre de gens
Apprenans quelque bon langage,
En perdent de plus excellens.
Mais ceux, qui liront ton ouvrage,
Apprenans à parler François,
Auront double fruit de leur peine,
Joignans au langage courtois,
L'acquist de la langue Romaine.

D. W. M. A. C. T. S.

AD A U T H O R E M,
De accurato suo Gallicæ linguæ Com-
pendio, πτεδρxxv.

Gallorum nitida tu das compendia linguæ,
Doctrinæq; brevem sic facis arte viam.
Tu pariter laudis reseres compendia : Debet
Anglica terra tibi, Gallica lingua tibi.

STEPH. JONES Coll. D. Joann.

Ad

Ad eruditum libelli Authorem,
D. GABRIELEM DU GRES,

Epigramma.

Multi pauca docent multis ambagibus; at Tu
Multa doces paucis. Quàm Tibi Musa fauet!
Fallor? an hicce Tuus comprehendat plura libellus,
Quàm plures alii, quos habet aura, libri.
Gallica se totam quatuor diffundat in orbem
Lingua, tamen strictis stat bene limitibus.
Euge igitur tantâ curâ, tantôque labore!
Multorum studiis dulce levamen eris.
Te rapiet cupidus Germanus, Flander, & Anglus
Mentibus, assiduâ te manibusque terent.

S. Benedictus Mesopotam.
Moravus Coll. Sid. Suffex.

IN LAUDEM OPERIS.

Difficilis liber hic nesciens penetrâli lingua
Edocet, atque brevi ducit ad altâ viâ.
Ingens iste labor comprehendere tanta libello:
Culta sed hæc brevis, quo magis curta, juvat.
R. HEATH C.C.C. Gen.

AUTHORI.

Angligenis leges dedit olim Gallica lingua;
At leges Gallis Anglica dextra dabat:
Sed tu solus agis de gente utraque triumphos;
Dans lingua leges, qua prius ipsa dedit.

P. GUNNING A. Cl.

AD

AD LIBRUM, VOTUM
Amici.

Dum liber æthereas petit hic volitare per auras,
Hanc capiat volucrem singula fusa manus.
Usquè typi caleant, caleat membrana tabellis,
Et cadat usquè olido plurima gutta gregi.
Non subeat tener hic tinearum fata libellus,
Cedat & in doctam nec tibi (blatta) gulam,
Nec volitent sparsa venti ludibria chartæ,
Nautea nec spurcet (turpia fata) librum.
Intemeratus eat: quod tu mireris amice,
Diminuat libros auctio grata tuos.

JO. SALTMARSH Magd. Coll.

IN AUTHORIS OPERAM.

Grammaticæ Spartam, qualem voluere Lacones,
Es palmâ dignus, qui brevitate doces.
Haud opus est pedibus meritam constringere laudem,
Quam sine constricto dat mea musa modo.

IDEM GALLICE.

TOy, qui par ton bel art dans de si courts escrits,
Nom fais si clairement tant de sçavoir entendre:
Sans aucun contredit tu merite le pris,
Que foible ne sçaurois par ma muse comprendre.

S. Blomfeild Coll. Eman.

B R E V E
ET ACCURATUM
GRAMMATICÆ GALLICÆ
COMPENDIUM.

IN GUÆ Gallicæ præcepta traditurus, operæpretium arbitror ut ab ipsis elementis, seu literis exordium ducam; utpote quod illæ sint necessaria veluti ædificii nostri fundamenta. Etenim si quem lateat singularum literarum vera & germana pronuntiatio, quâ fieri poterit, ut syllabas, & totum ipsum denique sermonem, qui ex ipsis conflatur & componitur elementis, rectè & exactè pronunciet? Literæ igitur sunt apud nos viginti duæ,

a b c d e f g h i l m n o p q r s t u x y z.

Dividuntur literæ nostræ, ut apud Latinos, Anglos, & alios, in vocales, & consonantes. Vocales sunt *a e i o u y*; inter quas *i*, & *u*, lo-

A

cum

cum interdum obtinent consonantium, ut suo ostendemus ordine: ceteræ sunt consonantes, quæ subdividuntur in liquidas, & mutas. Liquidæ sunt *l m n r*: reliquæ sunt mutæ, nulla enim est illarum, quæ non interdum re-
ticeatur.

DE PRONUNCIATIONE literarum ordine alphabetico, & de iis, quæ ad singulas spectant.

A
Sonat inter
ai, & an An-
glorum.

A Pronunciatur ut apud Latinos, Hispanos, & Italos, non verò ut apud Anglos, quippe quòd ipsi tenuius pronuncient hanc vocalem, quam alix nationes. Sonat igitur *a* ut in istis vocibus, *call, shall*; non autem ut in *able, same*. Duplex *aa* producit syllabam, ut in *aage*: excipe in Hebraicis, & in Chaldaicis vocabulis, ut in *Isaac, Aaron*, tunc enim *aa* non producit.

B
Sonat *be*.

B supprimitur in medio sequentium dictionum, *sonbs* sub, *subject* subjectus, *subjection* subjectio, *debte* debitum, *febre* faba, *febre* febris, *febre* faber, *doubte* dubium, *prebste* presbyter. Recentiores non scribunt *b* in suprascriptis vocibus.

E in fine.

E in fine nunquam sonat, ut in *plomb* plumbum: hoc intellige de appellativis nominibus, in propriis enim sonat; ut in *Jeb, Jacob*.

C ante

C ante *a o u*, sonat ut apud Latinos, videlicet ut *k* apud Anglos, nisi fortè habeat notam *Sonat* *ç*.
 instar caudulæ inferius subnexam, quia tùm pronunciat ut *f* durum, vel ut *ff*, *viens*, *garçon*, huc accede puer.

C ante *e i y*, sonat ut *f* durum, nimirum ut C ante *g i y*
 apud Latinos *Cicéron*: perquam diligenter Anglis cavendum est, nè cùm pronunciant nostrum *c*, vel etiam *f* ante *e i y*, aliquid immisceant aspirationis *h*, ut ipsi solent in sua vernacula lingua: dum igitur pronunciant *ciel*, *celer*, *icy*, *Colossiëns*, viderint ipsi nè pronuncient *shiel*, *sheler*, *ishy*, *Colosshiens*: sed forti quodam, ac veluti stridenti spiritu efferant *celér*, &c.

C post diphthongos nunquam sonat, *faisit*, C post di-
fruit. C semper silet in *banc*, *blanc*, *franc*; *c* sonat ut *g* in *second* secundus, *secret* secretus, *becasse* gallus sylvestris; in fine cæterarum dictionum *c* pronunciat ut plurimum, præsertim verò si dictio terminata per *c*, vel sola proferatur, vel finiat sententiam; ut in *fac*, *sec*, &c. Controversia est inter Grammaticos & aulicos non exigua de pronunciando, vel omittendo *c* in fine præpositionis *avec* cum: Grammatici contendunt pronunciandum esse etiam dum sequuntur consonantes, aulici reticendum asseverant: qui tibi magis arrident, horum sequere pronunciationem.

CH sonat ut *se* Italogum in *scempio*, *scolerato*, & ut *sb* Anglorum in *shall*: attamen *ch* sonat ut *ch* Italogum, ut *k* Anglorum, & ut unicum *c* Latinorum in propriis nominibus, si veniant à Latinis; excipias *Charles* & *Richard*, in quibus *ch* sonat ut *sb*.

CH sonat ut *k* in *eschole* schola, *chorde* chorda, *cholere* cholera, *Chrestien* Christianus, *chordon* funiculus, *cichorée*, *cichorea*, *Archange* Archangelus, *echo* echo, *charactere* character, *chaos*, *Eucharistie*, & aliis venientibus à Græcis, quæ habent *a o u* post *ch*.

D
Sonat *dé*.

D filet in medio dictionum ante *v* & *j* consonantes in eadem syllaba, ut in *advís* consilium, *Advocat* Advocatus, *adjourner* diem dicere, *adjouster* addere; attamen *d* sonat in *adversaire*, & in *adverbe*.

D in fine dictionum sonat ut *t*, si sequens dictio in eadem sententia, vel nexu sermonis posita incipiat à vocali, ut, *c'est un fort grand esprit*.

D nunquam omnino sonat in fine sequentium dictionum, *crud* erudus, *nud* nudus, *nocud* nodus, *piéd* pes, *bled* frumentum, *gard* custodiat, quod est contractum *garde*, nec non etiam in ceteris dictionibus desinentibus in *ard*, ut in *coüard* timidus, ignavus. Præterea, *d* etiam filet in fine aliarum quarumcunque vocum, dum ipsæ sunt, vel in fine sententiarum.

vel sermonis, aut cum sola proferuntur: ut cum dicimus, *il fait grand chaud*, maximè calet, *le vent est fort grand*, ventus est maximus.

E clarè sonat ut apud Latinos: Angli molliùs illud efferunt, ferè ut Latinum *i*: sedulo igitur viderint ut diferimen ponant inter *e*, & *i*.

Triplex est *e* in lingua nostra.

Primum appellatur masculinum, non strictè ratione generis, sed accentûs, & masculini cujusdam, quem obtinet, soni.

E mascul. 1. Quando accentu notatur, ut semper solet in fine dictionum si sit masculinum, ut in *bonté* bonitas, *pitie* misericordia.

2. Si *e* antecedit *r*, vel *z* in fine, ut in *aimer*, *berger*, *aimez*; excipe *mer* mare, *fer* ferrum, in quibus *e* est apertum.

3. Dum duo occurrunt *ee* in fine vocabuli, primum est semper masculinum, ut in *créé* creata, *cheminée* caminus.

4. In primis syllabis, ut in *estimer*: excipe in *estre*, ubi est apertum.

Secundum e nuncupatur fœmininum, quia depresso quodam, & humili effertur tono, ut *e* breve Latinorum, vel ut *e* finale Anglorum, cum hac tamen differentia, quòd licèt nostrum *e* fœmininum deprimatur, non prorsus supprimitur ut apud Anglos; inservit enim ad diversam componendam syllabam: res fiet

E

Cognosces
e Mascul.

exemplo illustrior. In hisce vocibus *ame* anima, *trame* tela, dux sunt syllabæ, & *a* longiusculè pronuntiatur, quàm si deesset *e*, tunc enim breviter, ut faciunt Angli, diceremus *am*, *tram*, planè supprimendo *e*, ut patet in istis vocabulis *come*, *somè*.

Cognosces
e feminin.

E Fœminin. 1. Si careat accentu in fine dictionum, *rage* rabies, *flame* flamma.

2. Si *e* præcedat *s* in fine polysyllaborum, ut in *hommes* homines, *merveilles* miracula: attamen *e* est apertum in *expres* ex consulto, *succès* successus, *auprès* juxta, *accès* accessus, *décès* decessus, *excès* excessus, *procès* lis; hæ voces solent accentu notari, sed superflue.

3. *E* est ut plurimum fœmininum in adverbis, vel nominibus terminatis in *ement*, ut in *familierement* familiariter, *ordinairement* ordinariò, &c. Attamen *e* est masculinum in *privément* privatim, *aisément* faciliter, & in aliis si notentur accentu. *E* fœmininum paulò magis sonat in monosyllabis, quàm in aliis, ut in *me*, *te*, *se*, &c.

Tertium e dicitur neutrum, seu apertum, quòd apertiori proferatur ore, distincto nimirum sono ab eo, quem sibi vendicat, vel masculinum, vel fœmininum. *E* apertum pronuntiatur, ut *e* in istis vocibus Latinis, *apertus*, *aternus*, *paternus*, & similibus; videlicet ut in Anglicis *Father*, *Mother*, hoc est, ut Angli

cun

cum *a* tenuissimè, & delicatissimè pronun-
ciatum.

Innotescet tibi *e* apertum. 1. Si antecedit aliquam ex sequentibus consonantibus in eadem syllaba, *b, c, d, l, r, s, t*, ut in *avec* cum, *eternel* æterni, *febve* faba, *guerre* bellum, *mesmes* etiam, *net* tersus.

Innotescet
tibi *e* aper-
tum.

2. *E* ante *f* in monosyllabis est apertum, ex-
cipe in adverbio *tres*, in quo *e* est masculinum.

E ante *m*, vel *n* in eadem syllaba sonat ut *a*
Latinum, vel Gallicum, *entendement* intelle-
ctus, *commencement* initium.

E non pronunciatur ut *a* ante *m*, vel *n*, primò, in tertiis personis pluralibus in *ent*, in quibus *n* supprimitur, & *e* remanet fœmininum, ut *furent* fuerunt, *aimèrent* amârunt.

E non pro-
nunciatur
ut *a* ante *m*,
vel *n*.

Secundò, quando *i*, vel *y* præcedit *n*, vel *m*,
in eadem syllaba, ut in *bien* bene, *moyen* mo-
dus: verùm quia extraneis perdifficile est di-
gnoscere quando sint in eadem syllaba, &
quando in diversa, hîc apposui voces omnes,
in quibus, ac etiam in iis, quæ ab illis veniunt,
e sonat ut *a* ante *m* vel *n*, licèt *i* præcedat:
science scientia, *orient* oriens, *patience* patien-
tia, *expedient* expediens, *ingradient* ingrediens,
client cliens, *inconvenient* inconveniens, *sa-
pience* sapientia, *escient* scienter, ut *à bon es-
cient* scienter, *studiosè*, *fient* sterco.

Tertiò, in *gemme* gemma, *antenne* antenna,

gehenne gehenna, garenne lagotrophia vel *cunicularium*.

F
Sonat off.

F sonat ut apud Latinos, Italos & Anglos, non verò ut apud Germanos; videntur enim confundere *f* cum *v*, pronunciando *salloir* oportere, quasi esset *valoir* valere: nos fortius pronunciamus *f* inter suprema labia & infimos dentes.

F in medio dictionis pronunciatur, ut *v* inter duas vocales, *neufaine* novendiale votum, *neufisme* nonus, dicas *neuviesme*. Si post *f* sequatur *v*, tunc *f* filet, ut in *trefves* inducia, *veufue* vidua, *neufue* nova, *visue* viva. *F* pronunciatur in fine dictionum, etiam sequente consonante, ut volunt Grammatici: verum ipsorum non suffragor opinioni; censeo enim *f* omittendum esse dum sequitur consonans: quanquam multi re verà illud pronuncient, dum dictio terminata per *f* sententiam finiet, vel sermonem, aut sola proferetur; tunc potest pronunciari *f*: ut, cum dicimus, *Mangez vous bien du bœuf*? Potésne bubulam comedere? verum cum dicimus, *Que vous semble du bon bœuf d'Angleterre*? Quid tibi videtur de egregia Angliæ bubula? censeo satius esse, ut *f* omittatur, quàm ut pronunciatur.

G Ante *a o u* pronunciatur, ut in lingua Latina, Italica, ac etiam Anglica pronunciari solet, si ante easdem occurrat literas; videlicet

delicet ut Græcum γ.

Gante *e i* & *y*, molli quodam, & delicato profertur sono, in quo ab Italis & Anglis differimus, qui illud longè durius, & fortiùs pronunciant, *Gentilhomme* Generosus, *gisant* jacens.

Gante *e i y*, sonat ac si Anglicè scriberes *gye*, vel ut *j* consonans Latinorum molliter pronunciatum. Syllabas istas *gue, gua, guo, gui*, pronunciamus, ut Italarum *ghe, gha, gbo, ghi*, supprimendo *u*, & pronunciendo *g*, ut Græcum γ: attamen *u* etiamnum sonat in sequentibus vocibus, *aiguifer* acuere, *Guisse*, nomen oppidi, & Ducis Gallici, *aiguë* acuta, *j'argue* arguo.

Sæpenumero inter *g*, & unam ex istis vocalibus *a o*, interferimus *e*, ad reddendam pronunciationem ipsius *g* molliorem; ut in *bourgeois* civis, *geole* carcer, in quibus *g* sonat ut *j* consonans Latinorum, & *e* supprimitur.

G ante *n* in eadem syllaba nec omnino supprimitur, nec plenè pronunciatur, sed veluti ex naso proferendum est, quod Italis facillimum est, eodem enim illud nobiscum pronunciant modo, ut patet in istis vocibus *ingegno*, *ingegnosa*mente: Germani & Angli illud tam facilè non pronunciabunt: sic auditu meliùs, quàm præceptis genuinam ipsius percipient pronunciationem, *compagnon* socius,
ignorant

ignorant ignarus, *regne* regnum: Angli eodem ferè modo proferunt *reigne*, quod etiam significat regnum apud ipsos. In verbo *cognoistre* cognoscere, & in iis, quæ ab illo fiunt, vel veniunt, *g* non pronunciatur, nec etiam scribitur à recentioribus, qui in ipsius locum inserunt *n*, *connoistre*.

G in fine post *n* superfluum est, ut patet in litera *n*: à modernis nunc dierum non scribitur, *loing* longè, *besoing* opus, scribunt *loin* *besoin*.

Quamvis *h* collocetur inter literas, non est propriè litera, sed aspiratio, quam nonnulli sentiunt è lingua nostra prorsus eliminandam; ego verò censeo *h* non omnino pronunciandam in dictionibus à Latinis venientibus, ut in *honneur* honor, *homme* homo: sed in iis, quæ purè sunt Gallicæ, *h* pronunciatur, non adeò quidem asperè & durè, ut apud Anglos, *bonte* pudor, *hanter* frequentare, *hache* securis, &c.

I duplex habemus, *i* vocalem, & *j* consonantem: *i* vocalis non dissimili pronunciatur sono, quàm in Romana lingua; sed differt ab Anglico *i*, & sonat ut ipsorum *ee* in *feet* pedes, *fleet* classis, &c.

J consonans, est quando componit syllabam cum vocali sequenti, ut solet in initio dictionum, *jurèr* jurare, *joli* bellus, & etiam in medio *adjouster* addere, & tunc quidem sonat ut

g La-

H

Sonat *ash*,
secundum
Anglos: se-
cundum
Germanos
afch.

I

Sonat ut *ee*
Angl.

g Latinum, *sch* Germanum, & *gye* Anglicum. Qui curiosius scribūt, distinguunt *j* consonantem ab *i* vocali per longiusculam caudam, *j*. In diphthongis *ei*, *ai*, *oii*, venientibus ante *l*, per metathesin transponimus *i* post *l* in pronunciatione nostra, & tunc quidem *l* liquidum quendam habet sonum, *merveille* mirabile, miraculum, *miraille* murus, *Soleil* Sol.

L sonat ut apud Latinos, Italos, Germanos & Anglos. *Ll* post *i*, vel etiam *l* positum post suprà dictas diphthongos, liquidum habet sonum, ità ut videamur ponere alterum *i* post *ll*, ut cū pronunciamus *fille* filia, *piller* depradari, &c. Itali pronunciant *gl* ut nos *ll* post *i*, ut cū dicunt *figlio*: Hispani eodem modo efferunt *ll* in initio dictionum, ut cū dicunt *llamare*; ac etiam Cambro-britanni, ut cū dicunt *lloyd*, utpote quòd omnes liquidum & delicatum proferant sonum, medià linguâ superiorem oris partem leviter attingente. Excipe ab hac regula *ville* urbs, *mille* mille, *estaille* stella; *tranquille* tranquillus, *tranquillité* tranquillitas, *pupille* pupillus, *caviller* cavillari.

L post *au*, *ou*, *eu*, supprimitur in eadem syllaba, ut in *oultre* ultra, *aultre* alter, *peult* potest. Recentiores non scribunt *l* in istis vocabulis, nec in aliis id genus; attamen *l* sonat in istis duobus tantummodo vocabulis, *conspice* culpa,

L

L post *au*, *ou*,
eu.

culpa, *poulpe* pulpa. In *culpable* reus, *l* filet.

L filet etiam in *tiltre* titulus, *genoûil* genu, *verroûil* pessulus, *poûil* pediculus, *saoul* satur; quæ pronunciantur *genou*, *verrou*, *pon*, *son*: præterea *l* filet in *cul* podex, *cheveul* capillus, *outil* instrumentum, *gentil* honestus, *venustus*.

Nota *l* mutari in *u* in *sol* solidus, vel potiùs as assis; *col*, quod significat collum, *mol* mollis, *sol* stultus. Aulici pronunciant *col*, & *mol*, ut scribuntur in singulari tantum numero, pluralem enim etiam faciunt in *cons*, *mons*.

M

Sonat *em*,
vel *emm*.

M in fine dictionum semper pronunciat ut *n*, ut in *faim* fames, *nom* nomen: excipe in *Jerusalem*, & in *Bethleem*.

M sonat etiam ut *n* in medio dictionum ante *b n p*, vel ante alterum *m*, ut in *embellir* exornare, *condamner* condemnare, *tromper* decipere: attamen *m* plenè sonat in *contemner* contemnere, *damnisier* damnare.

N

Sonat *en*.

N in fine syllabarum ita pronunciat, ut vix oris palatum attingas; ita ut peregrini autument, nos pronunciare *g* cum *n*, & re vera leviter attingimus *g*; verbi gratia, pronunciamus *fin* finis, *non* non, ferè ut *fing*, *nong*: si sequens dictio incipiat à vocali, *n* finalis pronunciat plenè, & planè rejecto *g*; atque adeo cum sequenti jungitur vocabulo, ut cum dicimus, *Dieu vous gard mon amy*, Sospitem

tem te reddat Deus amice mi.

O clarè & apertè sonat, ut apud Latinos, ut o rotundum, seu apertum Italicorum in rosa, ac etiam ut o Anglorum in *dogge* canis, &c.

Om, & on in eadem syllaba sonat ut *oun*, vel *oon* Anglorum: *mon* meus, *comment* quomodo, *homme* homo, sonant *monn* vel *moon* Angl. *comment*, vel *cooment* Anglicè, *houme*, vel *hoome* juxta Anglos. Si o non sit in eadem syllaba cum m, vel n, plenè sonat; ut in *homicide* homicidium, *domicile* domicilium, &c.

Oo non est diphthongus in lingua nostra, producit tantum syllabam, ut *roolle* catalogus.

P supprimitur in *Pseanme* Psalmus, *Pseautier* Psalterium, *ptisane* ptisana, quod scribitur etiam *tisane*, *Baptisme* Baptisma, *compte* acceptè & expensi tabula, *recepte* receptio, *recepvoir* recipere, *escripre* scribere, *escriptoire* theca calamaria, *nepveu* nepos, *niece* neptis, *dompter* domare, *sept* septem, *septiesme* septimus, *sepmaine* hebdomada; attamen p sonat in *septante* septuaginta, *Septentrion* Septentrio, *Septembre* September. Neoterici non solent scribere p in omnibus ferè hîc appositis vocabulis, ut legendo cognosces.

Q sonat ut k. In syllabis *qua*, *que*, *qui*, *quo*, u silet, & pronunciamus *ka*, *ke*, *ki*, *ko*. In fine dictionum q semper pronuntiandum est ex senten-

O

Oo

P

Sonat p.
Caveant
Germani
nè confun-
dant p
cum b.

Q

Ku.

sententia nonnullorum Grammaticorum; ego verò satius putârim si supprimatur sequente consonante.

R err. *R* ut apud Latinos; *rr* fortiùs pronunciat-
tur, ut patet in *guerre* bellum, & in *guere* non
multum.

S
Sonat *eff.*

S in initio dictionum forti quodam, ac ve-
luti stridenti spiritu pronunciat, ut in La-
tina lingua, in Anglica, & in aliis plerisque, ut
Græcum *σ* in *σῆξ* caro, *σῆμα* signû, & similibus.
In fine molliusculè sonat *s* ut *z*, ut *vous avez*
bien dit, rectè dixisti, pronuncia *vonz avez*.

S inter duas vocales pronunciat, ut *z*, ut
in *rose* rosa, *plaisir* voluptas; excipe in *resem-*
bler, vel *ressembler* speciem alicujus referre,
entrefermer interserere, *contre-feeller* contrà
obsignare, *contre-sonner* contrarium sonare, in
quibus *s* fortiùs pronunciat.

S post consonantem duriter sonat, ut in
censure censura, &c.

S post vocalem veniens, si immediatè an-
tecedat consonantem, interdum pronuncia-
tur, ut in *triste* tristis, *juste* justus; interdum
verò reticetur, ut in *Apostre* Apostolus, *aspre*
asper: hic labor, hoc opus est. Multi va-
rias, easque non inutiles præscribunt regulas,
ex quibus tandem dignoscere possit linguæ
nostræ studiosus quando pronunciatum sit *s*,
quando verò supprimendum; verùm quia
discen-

discantibus ingrata est nimia regularum varietas, utpote quòd magnum ipsorum memoriz facessat negotium; paucis, iisq; certis ostendam regulis, quando *s* sit pronuncian- dum, quando reticendum.

S pronunciat^r *primò* in vocabulis natio- num mores exprimentibus, ut cùm dicimus, *il est vestu à la Moresque*, Maurorum ipse in- datus est more, &c.

* *S* pronunciat^r *secundò*, in vocibus proxi- mè venientibus à Latinis, ut in *persister* persi- stere, *estimer* æstimare. Ab hac regula excipies *primò* ea vocabula, in quibus *s* ponitur, cùm non fuerit in eadem syllaba Latinorum, à qui- bus ipsa derivantur, ut in *esclairer* lumen præ- bere, quod vocabulum videtur venire à cla- rere, vel clarescere, *esclorre* excludere, &c.

Excipies *secundò* dictiones, in quibus *e* po- nitur ante *s*, cùm *e* non fuerit in Latinis vocibus, ut in *espine* spina, *esponge* spongia, *estendre* extendere, *Estoile* Stella, *estat* status, *es-chole* schola, *estole* stola: veruntamen *s* pro- nunciatur in *espoir* spes, *esperer* sperare, *estomac* stomachus, *espece* species, *espace* spatium, *esprit* spiritus, mens, ingenium. Multæ sunt vo- ces, in quibus, licèt proximè veniant à Latinis, *s* tamen relinquitur, quas, quia certis compre- hendi nequeunt regulis, hîc apponam ordine alphabetico.

Aspre

A
B
C

Aspre asper, *Apostre* Apostolus, *asne* asinus.
Beste bestia, *Baptisme* Baptisma, *Basle* Ba-
 filea, *bestail* pecus, *Bosne* Bosna, vel *Bosina*,
 olim Illyrium.

Creste crista, *crepsu* crispatus, *chresme*
 chrisma, vel *crefme*, *Christ* Christus (nonnulli
 pronunciant semper *sin Christ*, sed nunquam
 in *Iesus Christ*) *Chrestien* Christianus, *crouste*
 crusta, *chastrer* castrare, *coste* costa, *coste* latus,
 venit vox Gallica à costa: *chastaigne* castaneà,
cisterne cisterna, *conster* constare, *Cosme*
 Cosmus, *Crespin* Crispinus, *Crespinien* Cris-
 pinianus.

D

Despandre dispendere, *destruire* destruere,
desplaire displicere.

E

Etle ala, melius scribitur *aile*, *esté* ætas,
Estienne Stephanus.

F

Feste dies festus, *festu* festuca, *fenestre* fe-
 nestra, *flacon*, vel *flacon* flasco, vel lenticula,
 secundum Plin. & lib. 4. Reg. cap. 9. *fust*, quod
 venit ab hoc vocabulo *fustis*, est omne ligni
 genus, ac præsertim significat vas recipiendo
 vino commodum, unde *fustaille* à *mettre vin*,
 vasa vinaria.

G

Gouster gustare, *gaster* vastare in quo *v* mu-
 tatur in *g*: in *guespe* vespa, additur *g*.

H

Hierosme Hieronymus, *hoste*, quod videtur
 significare hostem, verum significat hospitem,
 quasi vellemus innuere hospites esse viato-

ruri

rum hostes, *honneste* honestus, *Hospital* Xenodochium: attamen *f* sonat in *hospitalité* hospitalitas, *hospitalier* nosocomos.

Masle mas, seu masculus, *mousche* musca, *monst* mustum, *monstre*, quando significat militum lustrationem, vel horoscopium: quando enim significat monstrum, tunc *f* pronunciatur: in *monstrer* ostendere relinquitur etiam *f*.

M

Nostre noster, *nasquir* melius, *naistre* nasci.

Ost exercitus, venit ab hoste.

Paisire pasci, *pasture*, & *pasturage* pastio, pabulum, pascuum, *pescher* piscari, *pescheur* piscator, *posteau* postis, *prester* mutuo dare, *Prestre* Sacerdos, *Pasqua* Pascha.

Respondre respondere, *responce* responsum: pronunciatur *f* in *responsable*, qui tenetur respondere, & in *lettres responsives*, literæ, quibus responsum damus: *f* fileet in *restreindre* restringere, pronunciatur in *restriction*: in *respit* respiratio, *resplendir* resplendere, nonnulli pronunciant *f*, alii reticent.

N

O

P

R

Sousspirer suspirare, *soustenir* sustinere.

Tempester tumultuari, *tempeste* tempestas, *teste* caput, venit à testa.

S

T

V

Vestir vestire, *vestment* vestimentum (pronunciatur tamen in *vestiaire* vestiarius) *vostre* vester, *vespre* vesper, vespera.

Observe Grammaticos præscribere *f* pro-

B

nuncian-

nunciandum esse in propriis nominibus, sed hoc invenies falsissimum in multis, nisi regula restringatur ad ea, quæ veniunt à Latinis. Huc usq; regulas dedimus, ex quibus colligi potest, quando *s* sit pronunciandum; & exceptiones, quas patiuntur istæ regulæ, fusè satis attigimus: restat ut ostendamus quando *s* sit omit- tendum, quod unicâ absolvemus regulâ.

S *S* non pronunciatur in vocibus purè Gallicis, nec in iis, quæ nimis longè deductæ sunt à Latinis, ut in *estonner* terrorem incutere, *esconduire* abnuere. Ab hac regula excipitur ordine Alphabetico.

A *Accoster*, ad aliquem accedere, facere se vi familiarem alicui, alicujus se lateri accingere.

B *Brusque* præceps, ferox, *brusc* ruscus, *bir-flasque* tempestas, seu venti nautis maxime offensi, *bastille* arx: *la bastille* per antonomasiam, altissima, nec non fortissima turtis ab Anglis extructa Parisiis, *bastillon* propugnaculum, *Biscaie* Cantabria, *Basque* Cantaberapi *basque de pourpoint* thoracis peniculamentum, vel limbus, *bast* sufficiat, vox, quam mutuamur ab Italis, *bastant* sufficiens.

C *Casque* galea.

D *Destin* fatum, *desastre* infortunium, *dis-* *grace* casus infortunatus, dum quis excidit è favore alicujus, *debusquer* deijcere.

Embus-

Embuscade infidiæ, *escrimier* digladiari, *escandre* infamia, scandalum, *escarpins* genus quoddam calceamenti leuiusculum, *esquadron* agmen quadratum, *esquis* scapha, *estasier* fatelles, *estafilade* incisio, quæ fit ense, vel *gicultello*, *estramasson* genus aliquod gladii, *uit* quod ambamus amplectimur manibus, *escarget* limax, *estrapade* genus supplicii inter milites, *estoc* truncus, *estocade* puncta, *estropier* muti-
 lum efficere, *estame* cilicium, *estrade* vi-
 tæcus, platea, vox Italica, *escarbot* scarabeus,
escarmouche velitatio, procurfatio, *espiegle*
 vafer, callidus, versipellis, *esquiver* declinare,
escevitare, *espion* speculator, *estradiot* Græcè
εὐστράτιος, levis armatura miles.

Frisque lætus, hilaris, *festin* convivium,
birflasque flaccidus, marcidus.

Gaspiller prodigere.

Masque larva, *muscade* moschocaryon,
abmosquet bombardæ, unum è minoribus tor-
 gna-mentis campestribus, *muscadet*, vel *muscadel*
 berapianum vinum.

Poste larius, *pastenade* pastinaca, *postillon*
ampegæus nuntius: in *presque* ferè, nonnulli re-
 linquunt s.

Reste reliquum, venit à *resto*, *rustault* rusti-
 dius, agrestis.

Ss semper pronunciatur in lingua nostra, &
 strenuè quidem, ut *laisser* relinquere, *lasser* de-
 fatigare.

E

G
M

P

R

Sf

fatigare. Hæc quæ de litera *f* exarata sunt, si quis attentâ mentis cogitatione perpendat, vix ullum erit vocabulum, in quo certò dicere nequeat utrùm *f* pronunciandum sit, vel omit- tendum, quod quidem usu clariùs, atque etiam veriùs innotescet.

T
Sonat *te*.

T sonat ut *f* ante *i*, in istis tantùm vocibus, quæ deductæ sunt à Latinis, in quibus *t* eun- dem sibi vendicabat sonum, ut in *distion* di- ctio, *nuptial* nuptialis, &c.

T nunquam sonat in conjunctione *Et*.

V

V: hujus pronunciatio literæ parem ferè omnibus peregrinis creat molestiam; vix enim ulla est natio, quæ prope accedat ad germa- num illius sonum. Itali, juxtà ac Angli, illud pronunciant ut diphthongum nostram, *ou*, vel ut *u* Græcorum. Nos verò hanc literam mediis apertis labris cum tenui quodam, & leni pronunciamus sibilo, ut in Anglicis istis vocibus, *Lute*, *Duke*, ut in Scotico vocabulo *Gud*, & ut Germanum *W*. Si reperiatur du- plex *vu* apud nos, est *v* consonans, & pronun- ciatur, ac si esset unicum, *vneille* velim, & velit.

X
Sonat *ex*.

X semper sonat in primis syllabis: in me- dio inter duas vocales sonat ut *z*, *deuxiesme* secundus, *dixiesme* decimus: excipe in iis, quæ veniunt à Latinis, in quibus retinet proprium sonum, ut in *Alexandre*.

X sonat

X sonat ut *ff*, in *Xaintes* Xantones, *Auxerre* X
 Altissidorum, *Maixent* Urbs Gallica, *Bruxelle* Sonat ut *ff*.
Bruxella, *soixante* sexaginta, *complexion*, na-
 tura, seu mores alicujus: aliqui dicunt *com-*
plexion cum *x*; *lexive* lixivium, seu lixivium.

X in fine sonat ut *f*; *denx* duo, pronuncia
dem; attamen in *perplex* perplexus, *x* pro-
 prium servat sonum: in *excuser* excusare, *ex-*
communier excommunicare, *excrement* excre-
 mentum, *x* sonat *f*, vel *x*, ut lubet.

Y: appellamus hanc literam *i* *Grec*, est enim Y
 mutuata à Græcis; sonat eodem prorsus mo-
 do ac *i* nostrum. Y nunquam est consonans.

Z ut apud Latinos, & Anglos, ut Græ- Z
 cum ζ. Zel.

Scorsum hætenus elementa consideravi-
 mus: nunc expedit, ut ipsa conjunctim etiam
 & contemplerur. Ac primò quidem videndum,
 istis qualem obtineant sonum vocales in diph-
 thongos coalescentes.

DE DIPHTHONGIS.

Ai, vel *ay*, in ipso dictionis initio ante con- *Ai*, vel *ay*.
 sonantes, & etiam in fine sonat ut *e* masculi-
 num; *aimay* amavi, pronuncia *émé*: verùm in
 initio ante vocales, & in medio ante vo-
 cales, vel ante consonantes clariùs sonat, ut
 nostrum *e* apertum, vel ut Anglicum *a* te-
 nuissimè, & delicatissimè pronunciatum,

ut in *ayons* habeamus, *jamais* nunquam, *clair* clarus: observa quòd in foemininis eorum, quæ desinunt in *air*, *ai* non tam clarè sonat, ac in masculinis, ut in *claire*; magis enim sonat ut *é* masc. quàm ut *e* apertum.

Ain, vel
aim.

Ain, vel *aim*, in fine syllabarum sonat ut *ein*, non omnino rejiciendo *a*, sed illud quasi mutando in *e*, ut in *faim* fames: quod non adeò tenuiter pronunciatur, ut *fin*, subtilis, vel finis: in istis vocabulis, *vay* vado, *tay* taceo, *aigre* acidus, *fay* facio, *aïse* latus, *aïsé* facilis, *ai* sonat ut *e* apertum contra regulas.

Au.

Au sonat ut *o* Latinum: *Paul* Paulus, pronuncia *Pol*.

Ei.

Ei sonat ut *é* masculinum; *pleine* plena, pronuncia *plène*: in *vei* vidi, *mei* posui, *sei* feci, *e* omnino supprimitur, & nunc dierum non scribitur; in *obeir*, *reïterer*, ex *ei* duæ fiunt syllabæ per diæresim, *obe-ir* obedire, *rei-terer* reiterare.

Eu.

Eu: in hac diphthongo medius quidam affurgit sonus, è duabus istis vocalibus dimidiò pronunciatis, ut in *pen* parùm, *lien* locus; neutra enim planè omittitur, nec plenè etiam pronunciatur: duas istas sæpè numero offendens vocales simul scriptas, sed non eadem conjunctas in syllaba: quamobrem nè tunc in pronunciationem offendas; quando *e u* diphthongum non componant, paucis accipe.

Primò,

Primò, quando quolibet vocalis (excipias e fœmininum) sequitur *eu* ; tùm *eu* non est diphthongus ; ut in *evader* evadere , *Evesque* Episcopus.

Secundò, quando *r* sequitur *eu* , ut in *seurer* ab lactare, *deuray* debebo : hæc secunda regula de verbis solis intelligenda est, non enim valet in nominibus (si excipias *lievre* lepus , *fièvre* febris, *bievre* castor, fiber:) imò nec etiam in verbis, quæ veniunt à nominibus, in quibus *eu* erat diphthongus , ut in *asseurer* affirmare, quod venit à *seureté* securitas, vel à *seur* securus. Si vel scriptores, vel typographi curiosos se, simul & exactos præberent in distinguenda vocali ab *v* consonante, istis opus non esset regulis, & sic magno discentes levarentur tædio. In præteritis perfectis terminatis in *eu*, omnino filet, ut in *pen* potui, *creu* credidi, non scribitur à modernis.

Ie sonat ut scribitur, si duæ istæ vocales in unam coalescunt syllabam, ut in *sonlier* calcæus, *bien* bene.

Excipe *primò*, in fine dictionum desinentium in *ie*, in quibus duæ sunt syllabæ, ut in *amie* amica, *envie* invidia, quæ sonant *ami-e*, *envi-e*.

Secundò, in verbis terminatis per *ier*, ut in *prier* precari, *nier* negare, quæ sonant *pri-er*, *ni-er* : nam in nominibus sic terminatis, *ie* est

diphthongus, ut in *mestier* ars, *charpentier* faber lignarius.

Tertiò, ie non est diphthongus in vocabulis desinentibus in *ien*, si significant, cujus nationis, aut professionis quispiam sit; ut in *Musici-en* Musicus, *Itali-en* Italus, *Theologi-en* Theologus.

Quartò, ie non est diphthongus in *pi-eté*, pietas, *soci-eté* societas, *sobri-eté* sobrietas, *anxi-eté* anxietas, *propri-eté* proprietas, *sati-eté* satietas, *contrari-eté* contrarietas, *vari-eté* varietas, *ebri-eté* ebrietas, *joli-eté*, vel *joliveté* festivitas.

16. *Ié* est semper diphthongus, ut in *pitie* misericordia, *amitié* amicitia.

17. *Io* est propriè tantùm diphthongus in primis personis pluralibus terminatis in *ions*, ut in *aimions* amabamus, *chantions* cantabamus.

Oi, vel *oy*, in initio & in fine.

Oi, vel *oy*, in initio & in fine: peregrinis haud parùm molesta est hujusce diphthongi pronuntiatio, non enim eodem semper pronuciari debet modo: nam si in ipso initio, vel in fine reperiat, tunc sonat ut *oé*, ut in *oyez* audias, *Foy* Fides, *Loy* Lex; secundum Anglicam pronunciationem sic pronuncian- dum est, *wez*, *fwé*, *rwé*, dummodo *w* clarè & apertè sonet cum aliquo sono vocalis *o*.

Oi, vel *oy*, in medio.

Oi, vel *oy*, in medio: Tum verò præcipuè in infinitivis & in nominibus terminatis

natis in *oir*, ut in *voir* videre, *soir* vesper. In imperfectis verborum terminatis in *oy*, *oye*, *oit*, vel *ois*, nec non in nominibus terminatis in *ois*, in *oit*, vel in *oix*, diphthongus *oi* multò clariùs sonat, nimirum, ut *oe* apertum, ut, *wa* Anglorum, dummodo *w* non plenè sonet, & *a* tenuiter valdè pronuncietur, nimirum, ut nostrum *e* apertum. Exemplis res patebit; *vouloir* velle, *parlois* loquebar, *avoys* habebam, *estoyent* erant, *chantoy* canebam, *courtois* urbanus: hæc secundum Latinorum conceptum sonare debent, *vouloer*, *parloé*, *estoyent*, *chantoyé*, *courtoé*; secundum verò captum Anglorum, *voulwar*, *parlwas*, *avwa*, *estwant*, *chantwa*, *courtwas*. Observando semper *w*, juxta, & *a*, acutè & delicatè esse pronuncianda. Nunc dierum aulici pronunciant *oi*, vel *oy*, ut nostrum *e* apertum, vel ut *a* tenue Anglorum, in iis, in quibus ceteri pronunciant, ut *oe* apertum, vel ut *wa* Anglorum, ut *parlois*, pronunciant *parlés*, vel *parlas*. *Courtois*, *courtés*, vel *courtas* secundum Anglos. *Droit* rectum, *drés*: in desinentibus in *oir*, & in verbis quæ habent *oi* in prima syllaba, aulici retinent aliorum pronunciationem, ut in *concevoir* concipere, *choisir* eligere, non dicunt *concevoir*, *chéfir*. Grammatici non pauci aulicos stultæ novitatis infimulant, atque adeò ipsorum

ipforum pronunciationem explodendam decernunt : mihi verò non adeò displicet aulica ista pronuntiatio ; videtur enim nostræ linguæ suavitati peraccommoda , & peregrinis ipsis aliâ longè facilior , ut videre est.

Oin. *Oin*, paulò obscuriùs sonat, ut in *soin* sonus, *soin* fœnum.

Oe. *Oe*, vix est diphthongus, nisi in hoc tantùm vocabulo *coëffe* galericulum, & tùm sonat ut *oe* apertum.

Ou. *Ou*, sonat ut apud Latinos, ut *u* Italorum, & ut *oo* Anglorum, ut in *tourner* vertere, *oublier* oblivisci, *outrager* injuriam inferre.

Vi, vel uy. *Vi*, vel *uy*, tenuiter & delicatè sonant, ut *ui* Latinorum, dummodo pronuncies *u* secundum nostram pronunciationem ; *ui*, vel *uy*, secundum Anglos, ut *uee*, ut in *nuire* nocere, *duire* decere, quæ pronunciabis *nueere*, *dueere*.

DE OBSOLETIS diphthongis.

Ea. *Ea* sonat ut *a* ; *dea*, *da*, ut *oüy* *dea* sanè quidem. *Ao* sonat *o*, ut in *Aoust* *Oust* Augustus. *Faon* Hinnulus, *Paon* Pavo, *tahon* cæstrum, sonant *Fan*, *Pan*, *tan* ; dicimus tamen etiam *fa-onner*, catulum edere. *Aa* sonat

nat ut *a*, *aage* ætas, *age*. *Ac* sonat ut *e* apertum, *paelle* patillum, *pelle* patella, *sartago*.

DE TRIPHTHONGIS.

Triphthongum appello propriè concursum trium vocalium in eadem syllaba : tunc prima, vel parum, ut in *beaucomp* multum, *eau* aqua ; vel non omnino pronunciat, ut in *cœur* cor, quod sonat *keur*. Ab hac regula excipies primò, quando *i*, vel *y*, sunt primæ vocales, tunc enim plenè sonant, ut in *Dieu* Deus, *yeux* oculi.

Secundò excipies, quando duæ primæ vocales faciunt diphthongum, tunc enim diphthongus proprium retinet sonum, ut in *boüillir* ebullire, *embroüiller* intricare, &c.

REGULÆ AD BENÊ pronunciandum maximè conducentes.

Ultima consonans cuiuscunque vocabuli suppressitur, si sequens dictio incipiat à consonante. Regula 1.

Quando duæ, vel plures consonantes Regula 2.
finiunt

finiunt dictionem, penultima semper supprimitur : hac bene observatâ regulâ inutiles sunt multæ aliæ , ut illa quæ præscribit *e* ante *t* non pronunciari in fine , ut in *saint* sanctus ; ea , quæ ostendit *p* supprimi ante *f* in fine , ut in *temps* tempus : istæ enim , & multæ aliæ hac includuntur.

A duabus istis regulis excipies *l m n r* : ex sequentibus exemplis vis regularum , juxta & exceptionis colligetur ; *Temps bien passé* , est *bon passe-temps* , Tempus bene tractum , recreatio , vel temporis transactio est perquam optima. *Le General de nostre armée est mort* , Præfectus Generalis exercitus nostri obiit. Veruntamen *l* supprimitur ante *f* in eadem syllaba , ut in *fils* filius , *Gentilshomme* Generosi : *l* etiam filet in pronomine *il* , sed ante solas consonantes ; ut , *Il fait beau temps* , Serenum est tempus.

R post *e* , & *i* , melius supprimitur , quàm pronunciatur sequente consonâ , quicquid mussitent nonnulli melioris etiam notæ Grammatici ; usus enim , linguæ nostræ consulens suavitati , pugnat adversus ipsos ; *Vous plaist-il venir dîner chez nous ?* Placét-ne ad nos pransum accedere ?

In fine periodi , vel sententiæ , possumus pronunciare finales consonantes : legendo si quis hoc observet , non abi re faciet ; loquendo

quando verò expedit, ut finales omittamus consonantes in fine etiam periodi, vel sententia: imò non rarò supprimuntur finales consonantes etiam sequente vocali; ut cùm scribimus, *Avez vous esté au sermon?* Interfuistine concioni? possumus pronunciare, *Avez vou esté?* & multi sic pronunciant: usus te docebit.

Hæc regula erit de tribus notis * -- quarum *Regula 3.*
prima * apostrophus dicitur, quem patiuntur monosyllaba sola desinentia in *e* fœmininum sequente vocali, vel *b* leni, ut cùm dicimus, *Qu'est-ce la?* Quid hoc est? *Je m'en iray.* Abiturus sum, pro *que est*, *je me en.* Advertas quòd quamvis monosyllaba sola desinentia in *e* fœmininum recipiant apostrophum scribendo, alia tamen vocabula, plures licèt habeant syllabas, admittunt etiam apostrophum, dummodo in *e* fœmininum desinant, sed loquendo tantùm: *Mon ame est blessée de vostre amour*, Tuo mens mea amore saucia est, pronuncia, *Mon am'est blessée de vôtr' amour.*

Dux istæ præpositiones, *entre* inter, & *contre* contra, notantur etiam apostropho, præcipuè in compositione, ut cùm dicimus *contr'opposer* contra opponere, *contr'imiter* contra imitari, &c.

Adverbium *si* patitur apostrophum ante pronomen

pronomen *il*, ut *s'il vous plaist*, pro *siil vous plaist*, si tibi arridet.

La, vel articulus, vel relativum amittit *a* ante vocales, *l'Eglise* Ecclesia, pro *la Eglise*. *Je l'iray voir*, ego illam invisam, pro, *je la iray voir*.

Tria ista pronomina fœminina, *ma* mea, *ta* tua, *sa* sua, perdunt *a* ante duo tantum vocabula, *amour* amor, *amie* amica, ut *m'amour*, *m'amie*, &c.

Sunt & alia quædam vocabula, quæ apostrophum patiuntur, licet non sequatur vocalis, ut cum dicimus, *sçav'ous ?* scisne ? pro *sçavez vous ? av'ous ?* habesne ? pro *avez vous ? grand' vertu* magna virtus, pro *grande ; gard'* custodiat, pro *garde*.

Secunda .. Duorum istorum .. usus præcipuus & principalis est ad dividendas duas vocales, ut *rejoûir*: ut plurimum apponuntur supra *u*, dum sequitur vocalis post *u*, ut in *boûe* lutum, *loûer* laudare: tunc facile potes percipere *u* non esse consonantem; nè dicas igitur, *bove*, *love*: Si fortè ista .. scribantur super vocalem venientem post *u*, hoc ex errore fit, usus enim idem prorsus remanet: interdum *ai*, & *ei*, notantur istis .. tum in diversis sunt syllabis, ut in *païs* patria, *obeir* obedire; pronuncia *pa-is*, *obe-ir*, &c.

Tertia ista nota - solet adhiberi in compositis

positis vocabulis, ut in *porte-espee* ensifer, *porte-queue*, &c. Ultimur etiam hac eadem notâ dum duo vocabula in unum jungimus, & pronunciamus ad instar unius, ut cum dicimus, *chanté-je ? cantóne ? fay-je ? faciône ?* & tunc quidem accentus debet esse in penultima, ut patebit ex proxima regula.

Quando dictio definit in *e* fœmininum, *Regula 4.* penultima syllaba debet esse brevis, ut in *mene* duco, quod pronuncians est *méne*: sed si ultima syllaba terminetur per *e* masculinum, penultima erit brevis, ut in *mené* ductus: alias accentum ut plurimum reponimus in ultima syllaba non scribendo, sed loquendo, ut in *tourment* dolor: sed videne nimis longè hæreas in productione syllabarum nostrarum; tibi enim semper observanda est rotunda quædam volubilitas, & volubilis rotunditas, ita ut neque nimis rapit & confusè pronuncies, ut multi malè faciunt, nec nimis etiam hafitanter loquaris: uno verbo linguam nostram uno, eodémque ferè tenore pronuncians scias; dum syllabam producis, vocem paululum eleva, sed celeriter.

Præterea linguæ nostræ volubilitas requirit, ut ultima cujusque vocabuli consonans jungatur sequenti cum vocabulo, si illud incipiat à vocali, ut, *Vous avez espéré*
en

en vain, in cassum sperâsti.

Regula 5.

Litera scripta, & non pronunciata, non est omnino inutilis; reddit enim syllabam, in qua reperitur, longiorem, quàm si non omnino scriberetur, ut exemplis ostendetur: in *maſtin* canis villaticus, *ma* est longum, quia *s* scribitur, quamvis non sonet: at verò in *maſtin* manè, *ma* est breve; in *maſle* masculus, *maſ* est etiam longum; sed in *maſle* hippopetra farcinaria, *ma* est breve, &c. Neoterici solent literas non pronunciandas omittere, & vocales præcedentes accentu notare hoc modo, *mâle*. Hæc regula intelligenda est de medio dictionum, non verò quando omititur finalis consonans ratione sequentis consonantis in initio alterius vocis.

Regula 6.

Quando verbum conjugatum desinit in *e*, vel in *a*, & sequitur aliqua ex tribus istis vocibus *il*, *elle*, *on*, interferimus: inter verbum & vocabulum, euphoniæ causâ in pronunciatione tantùm, quanquam illud etiam curiosiores nunc scribunt, *disne-il*? prandè-*ne*? *Que dira-elle*? Quid dictura est ipsa? *Que fera-on*? Quid facient? pronunciamus, *disnetil*? *que diratelle*? *que feraton*?

Regula 7.

Composita & derivata sequuntur regulas simplicium in compositione. Hæc regula longè latèque patet, & maximi est momenti: nonnullis exemplis rem faciam illustriorem.

In

in hoc vocabulo, *Roy* Rex, *oy* sonat ut *we*, ut patet in diphthongo *oy*: sic etiam sonabit in *Royanne* Regnum, licet tunc sit in medio, quia venit à *Roy*: in *sainct* sanctus c omittitur, quia est penultima consonans, sic etiam filebit in *sainctement* sanctè: attamen c sonat in *dicter* dictare, *diction* dictio, licet fileat in *dict* dictum; sed ratio potest reddi, quia c pronunciatur in Latinis vocibus, à quibus tam propè deducuntur. Hæc regula locum etiam habet in verbis, quæ sequuntur modum simplicium.

DE ARTICULIS ET nominibus.

Propter defectum casuum requiruntur Articuli in lingua nostra. Duæ sunt articulorum species: alius enim definitus dicitur, quo utimur, quando de re aliqua determinatè loquimur: alius infinitus, seu indefinitus appellatur, quia rem minùs finitam connotat.

Articulus finitus *le, la, les.*

Articulus indefinitus *de.*

Articuli sunt propriè tantum tres numero, *le, la, les*: alii enim, ut patebit, sunt præpositiones mutuatitæ, quæ inserviunt ad casus discriminandos.

Pro varietate generis varii sunt articuli: ut pro masculinis à consonante incipientibus sequens inservit.

C

Singul.

Articulus
masculini
generis ante
consonantes.

Singulariter, Nominativo & accusativo,

Ile pain, panis, vel panem, **the bread**.

Genitivo & ablativo, *du pain*, panis, vel
de pane, **of the bread**, vel **from the bread**.

Dativo, *au pain*, huic pani, **to the bread**.

Vocativo, *ô pain*, ô panem.

Pro fœmininis à consonante incipientibus
sequens adhibendus est articulus.

Articulus
fœmininus
ante conso-
nantes.

Singul. Nominativo & accusativo, *La chair*,
hæc caro, **the flesh**.

Genitivo & ablativo, *de la chair*, carnis

Dativo, *à la chair*, carni, **to the flesh**.

Vocativo, *ô chair*, ô carnem, **the flesh**.

Incipientia à vocali, cujuscunque illa sint
generis, declinantur per articulum
fœmininum eliso *a*.

Articulos
incipien-
tium à vo-
cali.

Singul. Nomin. & accusat. *L'esprit* animus, **O I**
l'ame anima.

Genitivo & ablativo, *de l'esprit* animi,
vel de animo.

Dativo, *à l'esprit* animo.

Vocativo, *ô esprit* ô animum.

Articulus
pluralis nu-
meri.

Pluralis numeri articulus unus est pro omnib.

Pluraliter, Nominativo & accusativo, *Les*
pains panes, *esprits* animi, *ames* animæ.

Genitivo & accusativo, *des pains* panum,
de panibus.

Dativo, *aux pains* panibus.

Vocativo, *ô pains* ô panes.

Propria

Propria nomina per indefinitum declinantur articulum.

Articulus
propriorum
nominum.

In nominativo & accusativo articulo
carent. *Pierre* Petrus, *Peter*.

In Genitivo & Ablativo, *de Pierre* Petri,
vel *de Petro*, *of Peter*, or *from Peter*.

Dativo, *à Pierre* Petro, *to Peter*.

Vocativo, *ô Pierre* ô Petre, *O Peter*.

Nonnulli recensent *un* unus, & ipsius fœ-
mininum *une* una, inter articulos, quem vo-
cant individualem articulum; sed propriè
est pronomen: utimur illo, tanquam articulo,
quando Angli adhibent *a*, ut, *un homme*
homo, *a man*, *d'un homme* hominis, *of a man*,
à un homme homini, *to a man*.

OBSERVATIONES DE articulis.

Articulus definitus præponendus est no- *Observatio*
minibus fluviorum, officiorum, digni- *prima.*
tatùmque, ut cùm dicimus, *Le Rosne* Roda-
mus, *la Tamise* Tamesis, *le Roy* Rex, *Mon-*
Leſieur le Gouverneur Dominus Gubernator,
Madame la Comteſſe Domina Comitissa.

Articulum indefinitum requirunt præ-
terea appellativa, quæ ponuntur ante sub-
stantiva alia genitivi casûs, ut, *Le bon plaisir*
du Roy, Regis beneplacitum, *Jay veu le*
cheval

cheval de Monsieur le Duc, Domini Ducis equum vidi. Appellativa specialiter sumpta articulum deponunt definitum; ut *Le chien & le chat ont une grande antipathie*, Maximam canis & catus habent antipathiam. Gentilitia articulum desiderant definitum, ut *L'Espagnol & le François ne sont jamais d'accord*, Nunquam Hispanus & Gallus consentiunt.

Adjectiva nominibus propriis præfixa articulum volunt definitum; *Le vaillant Empereur Cesar fit une forte guerre au grand Pompée*, Strenuus Imperator Cesar ingens bellum gessit adversus Pompeium magnum.

Observatio
secunda.

Quando exprimere volumus partem ex toto decerptam, utimur articulis genitivi casus, prout numerus & genus requirunt, ut sequentibus ostendetur exemplis; *Donnez moy du pain*, Da mihi panem; *Versez moy de la biere*, Propines mihi cervisiam; *Pressez moy de l'argent*, Des mihi mutuò pecuniam; *Mangeriez vous bien des pommes*, Possesne comedere poma? ac si quis diceret, *Da mihi ex pane, &c. Give me of the bread*. Cum rem totam significamus, adhibemus articulos accusativi casus; ut, *Donnez moy le pain*, Cedò mihi panem, *the loaf*; *Rendez moy l'argent que vous avez emprunté de moy*, Reddas mihi pecuniam, quam mutuò à me accepisti; & sic de reliquis.

Si

Si substantivum cum adjectivo copuletur, tùm utimur articulo indefinito pro utroque genere : ut cùm dicimus, *Avez vous de la bonne viande en France ?* Estne vobis bona caro in Gallia ? *Nous en avons de tres-bonne,* Optimam habemus ; *Vous n'avez pas de si grands moutons que nous*, Non adeo grandes habetis verveces ut nos.

Interdum videbis articulum definitum præfixum substantivo cum adjectivo conjuncto, sed tunc aliquid determinatè exprimitur ; ut cùm dicis, *Donnez moy du pain blanc*, Des mihi panem candidum, *de la meilleure biere de vostre cave*, ex meliori sella vestræ cervisia : verùm si aliquod adjectivum præcederet substantivum adjectivo præfixum, tùm etiam utendum esset articulo indefinito ; ut si diceres, *Donnez moy de bon pain blanc*, Præbeas mihi bonum panem candidum.

Præterea articulus de usurpatur ante materiam, ex qua aliquid conflatur ; ut cùm dicimus, *Ecce annulum aureum*, *Voila une bague d'or*, Angli per compositum hoc exprimunt, *a golden ring*, vel *a ring of gold*.

Ut cùm Latinè dicimus, *Virgis cæsus fuit*, *Il a esté battu de verges*, Anglicè redduntur hujusmodi phrasæ per præpositionem *with* : ut, *He was beaten with rods*.

De usurpatur ante materiam.

De ante causam instrumentalem.

Usurpatur *de* quando nobis est animus significandi vasa rei cujuscunque plena ; ut cum dicimus , *Un pot de vin* , Cyathus vinum plenus : sed cum desideramus exprimere vas ad aliquid recipiendum aptum , utimur articulo dativi casûs , ut cum dicimus , *un pot à vin* , vas ad vinum recipiendum aptum calix , poculum. Angli primam phrasim per articulum reddunt , quemadmodum & nos ut cum dicunt , *a pot of wine* : secundam verò per compositum , ut cum dicunt , *wine-pot*.

Post adverbium *beaucoup* multum , usurpatur *de* in utroque genere : ut , *Avez vous beaucoup d'eccolliers en ceste ville ?* Sûntne tibi multi hac in urbe discipuli ? *Nous avons eu beaucoup de seicheresse ceste année* , Magna fuit hoc anno siccitas : sed post adverbium *bien* , quod idem significat , usurpandus est definitus articulus , prout genus & numerus postulant : ut , *bien de l'abus* abusus multum *bien des hommes* homines permulti.

DE FORMATIONE pluralis numeri.

PLuralis numerus fit à singulari addenda *s, x*, vel *z*, nisi eadem literæ jam finiant singularem ; tunc enim pluralis per solo
distin-

distinguitur articulos.

Desinentibus in *eu*, vel in *au*, additur *x*,
lieu locus, *lieux* loca; *eau* aqua, *eaux* aquæ.

Desinentibus in *é* masculinum additur *x*,
bonté bonitas, *bontez* bonitates, vel *bontés*,
 secundum alios. Cæteris terminationibus
 additur *s*, *homme* homo, *hommes* homines,
prudent, *prudents*. Attamen desinentia in *al*,
 vel in *ail*, faciunt pluralem in *aux*: *Cheval*
equus, *chevaux* equi; *ail* allium, *aux* allia.
 Excipe *Arsenal*, locus in quo ænea asservan-
 tur tormenta, *attirail* comitatus, *crystal*
crystallum, *poitrail* pectorale, *fanal* laterna
 marina, venit à *capot*, vel à *garde*, *signal*
signum, *corail* corallium, quæ faciunt sua
 pluralia addendo *s*.

Sequentia vocabula sunt prorsus hetero-
 clita in formatione suorum pluralium; *Ciel*
cælum, *cieux* cæli; *œil* oculus, *yeux* oculi;
poil pediculus, *poux* pediculi; *genouil* genu,
genoux genua; *verrouil* pessulum, *verroux*
 pessula; *vieil* senex, *vioux* senes.

DE GENERIBUS nominum.

Duo tantum sunt genera apud nos;
 masculinum videlicet, & fœmini-
 num.

DE GENERE NOMINUM Substantivorum.

Substantiva linguæ nostræ plurimâ ex parte sequuntur genus substantivorum Latinorum, per quæ ipsa redduntur: tùm verò præcipuè, si ea veniant à Latinis. Sæpe multas hæc regula patitur exceptiones, quas usus declarabit. Ut aliquid peculiariùs dicamus de genere substantivorum; Masculina sunt nomina *Marium, Dierum, Mensium, Arborum, Fluviorum*, & excusæ monetæ. A nominibus mares significantibus nulla excipiuntur; sed excipies à nominibus fluviorum ea, quæ veniunt à Latinis fœmininis in *a*, ut *Seine Sequana*.

Excipe à nominibus excusæ monetæ desinentia in *e* fœmininum, ut *Pistole aureus nummus Hispanicus, Reale moneta argentea Hispanica*: Attamen *double* duplum, duo denarii, est masculini generis.

Excipe à nominibus arborum *Palme Palma, Vigne Vinca, Ronce Rubus, Espine Spina*.

Præterea masculina sunt desinentia in quamlibet vocalem (si excipias *e* fœmininum, de quo postea) & in quamlibet consonantem, nisi contrarium certæ quædam regulæ, aut privatæ exceptiones ostendant.

Excipies

Excipies igitur primò ab iis, quæ desinunt in *u*, *vertu* virtus, *glu* gluten, *eau* aqua, *peau* pellis, *tribu* tribus.

Excipe à desinentibus in *é*, ea quæ habent in ultima syllaba, ut *bonté* bonitas, *pitié* misericordia: talia vel veniunt à fœmininis Latinis, vel exprimuntur per Latina fœminini generis.

Excipe à desinentibus in *y*, *Foy* Fides, *Loy* Lex, *paroy* paries.

Excipe à desinentibus in *f*, *soif* sitis, *clef* clavis, *nav* navis.

Excipe à desinentibus in *m*, *faim* fames.

Excipe à desinentibus in *n*, *fin* finis, *main* manus, ac etiam illa, quæ desinunt in *son*, *son*, *tion*, *sion*, dummodo veniant à Latinis fœmininis terminatis in *io*, ut, *leçon* lectio, *fiction* fictio; vel saltem si Latinè reddantur per vocabula fœminini generis, ut *façon* forma, *chanson* cantio, cantilena, &c.

Excipe à desinentibus in *r*, *mer* mare, *chair* caro, *cuille* cochleare, *cour* aula, vel area, *tour* turris.

Excipies etiam desinentia in *eur*, quæ significant aliquid in abstracto, ut *rongeur* rubedo, *douleur* dolor, *grosseur* crassities, *grandeur* magnitudo, &c. Attamen *heur* fortuna, *bon-heur* felicitas, *mal-heur* infelicitas, *labeur* labor, *pleur* luctus, *honneur* honor,

honor, sunt masculina. Aliqui volunt *erreur* error, & *humeur* humor, esse communis generis; ego verò arbitror *erreur* melius jungi cum masculino adjectivo, quàm cum foeminino. Contrà verò *humeur* vix unquam cum adjectivo masculino copulatur, ut usus notum & perspectum faciet.

Excipe à desinentibus in *s*, *fois*, ut *une fois* semel, unâ vice, *brebis* ovis, *souris* mus, *fourmis* formica.

Excipe à desinentibus in *t*, *part* pars, *nuict* nox, *forest* sylva, *gent* gens, *mort* mors, *dent* dens.

Excipe à desinentibus in *x*, *paix* pax, *noix* nox, *poix* pix, *voix* vox, *noix* nux, *croix* crux, *roux* tussis, *faulx* falx, *chaux* calx, *queux* cos. Hæc omnia hîc excepta sunt foeminini generis.

DE FOEMININIS Substantivis.

Foeminina sunt nomina foemellarum, & fructuum arborum.

Excipe à nominibus fructuum arborum, *abricot* malum armenium, *poivre* piper, *citron* citreum malum, *melon* melo, *gingembre* zingiber, *raisin* racemus, *coing* cydonium malum, *genievre* juniper, *navéan* napum, *raisfort*,

raifort, vel *refort* raphanus, *porreau* portus,
oignon cepe, *gland* glans.

Terminata in *e* fœmininum sunt ut plu-
 rimùm fœminini generis.

Excipe primò definentia in *age*, ut *gage*
pignus, *carnage* clades: veruntamen *plage*
littus vadosum, *rage* furor, *rabies*, *page* pa-
 gina, *cage* cavea, *image* imago, & *age* ætas,
 communia sunt.

Excipe secundò definentia in *isme*, ut
sophisme sophisma, *catechisme* catechismus:
 ea verò quæ definunt in *ime*, ut *rime* ryth-
 mus, *estime* æstimatio, fœminini sunt gene-
 ris, si excipias *crime* crimen, *regime* regimen.

Excipe tertio definentia in *ame*, *asme*,
amme, *eme*, *esme*, si veniant à Græcis, ut
poëme poëma, *blaspheme* blasphemia, *blasme*
 vituperium à βλάπτω lædo, *cataplasme* cata-
 plasma, *epigramme* epigramma, *anagram-*
me anagramma, *baptisme* baptisma, &c.

Excipe quartò definentia in *aume*, *ege*,
iege, *eige*, undecunque illa veniant; ut *Roy-*
aume Regnum, *privilege* privilegium, *siege*
 sedes: attamen *neige* nix, est fœminini ge-
 neris.

Uno verbo, definentia in *e* fœmininum,
 si veniant à Latinis masculini, vel neutrius
 generis, ea sunt etiam masculini generis
 apud nos; ut *Consistoire*, *Auditoire*, *territoire*:
 nonnulla

nonnulla fortasse excipiuntur, quæ usu melius, quàm præceptis innotescunt.

DE ADJECTIVIS.

De formatione foemininorum adjectivorum.

OPeræpretium est novisse masculina quæ in quamlibet desinunt consonantem, aut vocalem, præterquam in *e* foemininum, si pauca excipias. Cognito masculino perquam facillimè formabitur foemininum addendo *e* foemininum; ut *grand* magnus, *grande* magna: si masculinum terminetur per *e* foemininum, tunc foemininum terminatione non differt ab ipso; ut *honneste* honestus, *honneste* honesta.

Masculina desinentia in *eau* (quæ mutant *eau* in *el* ante vocales, ut *beau garçon* formosus puer, *bel esprit* præclarum ingenium) faciunt sua foeminina in *elle*: ut *beau* pulcher, *belle* pulchra; *nonveau* novus, *nonvelle* nova.

Desinentia in *c* faciunt foeminina in *che*, ut *sec* siccus, *seche* sicca.

Excipe terminata per *ic* venientia à Latinis finita per *cus*, ut *heroic* heroicus, *publie* publicus; quæ faciunt sua foeminina in *ique*, ut *heroique* heroica, *publique* publica.

Desi-

Definentia in *f* mutant *f* in *v*, ut *vis* vivus, *vive* viva.

Definentia in *g* faciunt *gue*; ut *long* longus, *longue* longa.

Definentia in *x* mutant *x* in *f*; ut *heureux* beatus, *heureuse* beata: attamen *doux* dulcis, facit *douce*; *roux* rufus, *rousse* rufa; *faux* falsus, *fausse* falsa; *perplex* perplexus, *perplexe* perplexa.

Definentia in *el*, *et*, *il*, *ien*, *ol*, *on*, duplicant ultimam consonantem: ut *eternel* æternus, *éternelle* æterna; *net* tersus, *nette* tersa; *gentil* venustus, *gentille*, vel *gentie* venusta; *bon* bonus, *bonne* bona; *ancien* antiquus, *ancienne* antiqua.

DE COLLOCATIONE adjectivorum.

Adjectivis colorem, qualitates elementorum, & gentilitia significantibus, substantiva præpones: ut, *du pain blanc* panis candidus; *il fait un temps chaud*, calidum est tempus; *il est habillé à la mode Françoisé*, Gallico indutus est more, *he is clothed after the French fashion*.

Participiis passivis substantiva etiam præponuntur, ut, *c'est un homme enragé*, homo est furore, rabie correptus.

Sequen-

Sequentia adjectiva suis anteponuntur substantivis; *bon* bonus, *beau* pulcher, *non-veau* novus: *neuf*, quod idem significat, postponitur; ut *le marché neuf* novum emporium. (Nota per parenthesis, *neuf* magis propriè dici de iis, quibus non adhuc usi sumus, ut *un habit neuf* nova vestis, *un chapeau neuf* novus galerus, *une maison neuve* nova domus; sed *nouveau* dicitur de fructibus, homine, & similibus, ut *des pois nouveaux* nova pisa, recentia, *il est devenu un nouvel homme*, novus factus est homo.) *Mauvais* malus, *meschant* iniquus, *brave* egregius, *honneste* honestus, *petit* parvus, *grand* magnus, *moindre* minor, *habile* habilis, *gnavus*, *sot* ineptus.

De iis qui-
bus non
urimur.

Substantivis præponuntur etiam numeri cardinales, ut *un homme* unus homo, *deux femmes* mulieres duæ: Ordinales etiam præponuntur, ut *la première femme* prima mulier; sed possunt etiam postponi, ut *depuis l'heure première*, à primo tempore, à prima hora.

Omnia pronomina, quæ substantivis jungi postulant, ipsis præponuntur, ut *mon amy* amicus meus, *quelque chose* res aliqua, aliquid, &c. Adjectiva sunt aliqua, quæ substantivis præponere, vel postponere potes, ut lubebit: hæc tibi usu fient manifesta.

DE

DE FORMATIONE fœmininorum in substantivis ad instar adjectivorum.

Nonnulla substantiva formant fœminina ad exemplar adjectivorum; ut masculina in *eur* faciunt sua fœminina in *euse*, vel in *resse*, ut *menteur* hic mendax, *mentuse*, vel *menterresse* hæc mendax. *Empereur* Imperator, tamen facit *Imperatrice*, vel *Emperiere* Imperatrix; *Gouverneur* Gubernator, *Gouvernante* Gubernatrix; *serviteur* servus, *servante* ancilla; *Prieur* Prior, *Prieure*.

Masculina desinentia in *teur*, si ea veniant à Latinis desinentibus in *tor*, fœminina faciunt in *trice*, ut *curateur* curator, *curatrice* curatrix; *inventeur* inventor, *inventrice* inventrix, &c.

Masculina terminata per *on*, volunt fœminina in *onne*, vel in *onnesse*, ut *larron* hic fur, *larronne*, vel *larronnesse*, hæc fur.

Masculina, quæ finiuntur per *e* fœmininum, faciunt sua fœminina in *esse*: ut *Comte* Comes, *Comtesse* Comitissa; *yvrongne* ebrius, *yvrongnesse* ebriosa.

Cætera masculina assument tantum *e*; ut *Mercier* Mercator, *Mercièr* Mercatrix.

Heteroclitæ sunt ista, *Roy* Rex, *Royne* sonat
Reyne

Reyne Regina, *Duc Dux*, *Duchesse* Ducissa,
Dieu Deus, *Deesse* Dea.

DE COMPARATIVIS, & Superlativis.

Comparativum facimus à positivo, addendo *plus* ; ut *grand* magnus, *plus grand* major : superlativum verò addendo *tres*, ut *tres, grand* maximus.

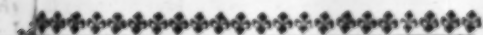
Sequentia vocabula comparativos habent peculiares ; *bon* bonus, *meilleur* melior ; *petit* parvus, *moindre* minor ; *mauvais* malus, *pire* pejor : potest etiam dici, *plus petit*, *plus mauvais*, sed nunquam *plus bon*.

Bien bene, *mieux* melius ; *mal* malè, *pejùs*, vel *plus mal* ; *peu* parùm, *moins* minus, *beaucoup* multum, *plus plus* ; hoc care superlativo, alia verò omnia superlativum faciunt per *tres* : ut *tres-bon*, *tres-bien*, *tres-mauvais*, quamvis comparativos habeant irregulares.

Observatu dignum est, nos aliquos interdum usurpare superlativos Latinis similes, ut *Illustrissime*, *Reverendissime*, *Serenissime*, ac etiam secundum nonnullos *Grandissime*, *Doctissime* ; verùm vix ista duo ultima probaverim.

In comparatione duorum, vel trium, utimus

utimur particulâ *que* ; ut , *Il est plus grand que moy d'un pied* , Ipse est altior me pede uno. Utimur comparativo cum articulis, *le, la, les* , secundum casum, genus, & numerum, quando res includit aliquem respectum ad alia , ut cùm Latini dicunt , *Ille est totius Academiæ doctissimus* ; Angli , *He is the learnedst man of all the Univerſitie* ; nos sic reddimus , *C'est le plus docte de toute l'Univerſité* : *C'est la plus honneſte Dame d'Angleterre* , Honestissima est totius Angliæ Domina ; Anglicè sic reddendum eſſet ſecundum phraſim noſtram , *She is the moſt honeſt Ladie of England*.

DE PRONOMINIBUS.

Quinque ſunt veluti pronominum genera, *Personalia* videlicet, *Poſſeſſiva*, *Relativa*, *Demonſtrativa*, *Indefinita* ; omnia ferè & ſingula ipſorum in duas dividuntur ſpecies, nimirum in conjunctiva & abſoluta.

Personalia conjunctiva , utpote quæ cum verbo junguntur, ſunt hæc.

Singul. Nominat. Je ego, tu tu, il ille, elle illa.

D

Genitivo,

Genitivo, Vocativo, & Ablativo carent.

Dativo, *Me mihi, te tibi, luy illi*, pro utroque genere.

Accusat. *Me me, te te, le illum, la illam.*

Plural. Nomin. *Nous nos, vous vos, ils illi, elles illæ.*

Genitivo, Vocativo, & Ablativo carent.

Dativo, *Nous nobis, vous vobis, leur illis.*

Accusat. *Nous nos, vous vos, les illos, illas, illa.*

Personalia absoluta, quæ sine verbo usurpantur in recto, & in accusativo, in aliis verbis casibus verbo postponuntur, & tunc quidem reguntur ab articulo.

Nominativo & Accusat. *Moy ego, toy tu, luy ille, elle illa.*

Genitivo & Ablat. *De moy mei, de me, de toy tui, de te, de luy illius, de illo, d'elle illius, de illa.*

Dativo, *à moy mihi, à toy tibi, à luy illi masc. à elle illi fœm.*

Plural. Nomin. & Accus. *Nous nos, vous vos, eux illi, elles illæ.*

Genitivo & Ablat. *De nous nostrum, de vous vestrum, d'eux illorum, d'elles illarum.*

Dativo, *à nous nobis, à vous vobis, à eux illis, à elles illis.*

Est & aliud personale pronomen carens Nominativo, quod est absolutum propriè, sed

nt. / sed in dativo & accusativo est etiam con-
pro junct. ut videbitur. Sic declinatur.

Nominativo caret. Genitivo & Ablat.
am. *De soy fui, vel de se.*

illi, Dativo, *à soy sibi, se conjunct. sibi.*

Accusat. *soy se ; se se, conjunct.*

ent. Singularis numerus hujus pronominis inser-
illis vit etiam pro plurali.

Ulus, Usus personalium conjunctivorum, nec
fur. non absolutorum, sequentibus innotescet
vero exemplis. *Vous m'avez fait un plaisir indici-
ble, Je suis tout prest de vous en faire un pareil.*
dem Infando me devinxisti beneficio, Ego sum
ad tibi par referendum perquam paratissi-
y tu, mus ; pessimè diceres, *Vous avez fait un
plaisir à moy, Moy suis prest de faire à vous.*
me. Contrà verò dum huic responsum facis qua-
'ella sitioni, *A qui est c'aujourd'huy à dire les prie-
res ? Cujus est preces hodierno die recitare ?*
illi sic respondebis, *C'est à moy, ou à toy, Meum
est, vel tuum; non autem, C'est à me, c'est à te :*
vont *Qui a rompu ce verre ? Quis hoc fregit vi-
trum ? respondeas, C'est moy Ego sum, vel
moy, non autem je ; je l'ay rompu Ego illud
fregi, non verò moy l'ay rompu.*

eus Conjunctiva personalia semper carent
rems articulo, absoluta verò semper adhibent ar-
orie ticulos in obliquis casibus, ut *parlez vous de
sed moy ? loquerisne de me ?*

DE POSSESSIVIS.

Possessiva
conjun-
ctiva.

Conjunctiva, quia cum substantivis jun-
guntur.

Nominativo & Accusat. *Mon* meus, *ton* tuus, *son* suus.

Fœminina, *Ma* mea, *ta* tua, *sa* sua.

Communia, *Nostre* noster, *vostre* vester, *leur* illorum.

Genitivo & Ablat. *De mon*, *de ton*, *de son*, *de ma*, *de ta*, *de sa*.

Dativo, *à mon*, *à ton*, *à son*, *à ma*, *à ta*, *à sa*, *à nostre*, *à vostre*, *à leur*.

Pluralis. Nomin. & Accus. *Mes* mei, *tes* tui, *ses* sui, *nos* nostri, *vos* vestri, *leurs* illorum, *illarum*.

Genitivo & Ablat. *de mes*, *de tes*.

Dativo, *à mes*, &c.

Possessiva
absoluta.

Absoluta, quia sine substantivis usurpantur.

Masculina. Nominativo & Accusativo. *Le mien* meus, *le tien* tuus, *le sien* suus, *le nostre* noster, *le vostre* vester, *le leur* illorum.

Dativo, *Au mien*, *au tien*, &c.

Nominat. & Accusat. fœm. *La mienne* mea, *la tienne* tua, *la sienne* sua, *la nostre* nostra, *la vostre* vestra, *la leur* illorum, vel *illarum*.

Genit. & Abl. *De la mienne*, &c.

Dativo, *à la mienne*, &c.

Plural.

Plural. Masculin. Les miens mei, les tiens tui, les siens sui.

Fœmin. Les miennes, les tiennes, les siennes.

Communia, Les nôtres, les vôtres, les leurs.

Genit. Des miens, &c.

Dativo, Aux miens, &c.

Usum possessivorum sequentia demonstrabunt exempla : *Donnez moy mon livre, Da mihi librum meum; Ce n'est pas le vostre, C'est le mien, Non est tuus, meus est. Souperons nous ce soir en ma chambre, ou en la vôtre ? Cœnabimûsne hac nocte meo in cubiculo, vel in tuo ? Non ; Nous souperons, en la sienne, ou en la leur, Minimè verò ; in illius cubiculo, vel in illorum.*

Nota nos interdum *mien*, & alia possessiva absoluta, facere conjunctiva ; sed pronomen *ce*, vel *ce*, & *cette* præcedere debent, ut *un mien amy* amicus unus meus, *a friend of mine*.

DE RELATIVIS.

HÆc pronomina aptè dividi non possunt in conjunctiva & in absoluta. *Qui, quæ*, duo ista sunt relativa, quæ idem prorsus significant, videlicet, qui, quæ, quod ; cum hoc tamen discrimine, quòd *qui* inservit omnibus casibus, exceptis accusativis : *quæ*

verò in solis accusativis locum habet, ut ex
 sequentibus percipi potest exēplis, ut *Celuy*
qui veut aimer doit endurer, Quisquis amare
 cupit, debet & ipse pati. *La femme qui se*
farde gaste son visage, Mulier quæ vultum
 cerusâ, aut fūco illinit, hunc ipsum fcedat.
J'ay ven ce jourd'huy des Gentilshommes, que
je pensois estre François, Quosdam hodiernâ
 luce vidi Generosos, quos Gallos esse arbi-
 trabar. *Qui* est etiam interrogativum, & in
 omnibus quidem casibus, ut *Qui vous a*
vivement depeint? Quis te tam vivis depinxit
 coloribus? *A qui parliez vous quand je ven*
ay rencontré en la rue? Cum quo sermones
 conferebas, cūm te offendi in via? *De qui*
parliez vous ensemble? De quo simul confa-
 bulabamini? *Que*, Quid, est etiam inter-
 rogativum in neutro genere, & verbo sem-
 per annexum est in nominativo & accusa-
 tivo tantūm, ut *Qu'est-ce la?* Quid hoc est?
Que faites vous? Quid agis? *Quoy*, Quid
 interrogativum est in omnibus casibus, ve-
 rūm nunquam cum verbo copulatur in no-
 minativo, nec in accusativo, in aliis vero
 casibus, & cum verbo, & sine verbo usur-
 pari potest, ut, *Quoy?* Quid? *Dequoy est*
il question? Qua de re controversitur? *A*
quoy pensez vous? Quid versas in mente?
Quel Quis, *Quelle* Quæ, interrogativa
 sunt,

sunt, & substantivo semper conjunguntur, ut, *Sçavez vous bien quel esprit vous porte ?* Nostin' quæ te mens agat ? *Quelle recompense croyez vous recevoir ?* Quam te putas recepturum mercedem ? *Le quel, Qui, & ipsius fœmininum la quelle, sunt magis propriè relativa, ut Est-ce là le mesme homme, lequel estoit l'autre jour avec vous ? Estnè idem ipse vir, qui tibi nudius tertius adfuit ? Le quel est etiam interdum interrogativum hoc modo ; Lequel des deux vous plaist le mieux ?* Quisnam è duobus tibi magis aridet ? *Lequel, & ipsius fœmininum declinantur per articulum indefinitum, duquel, de laquelle, auquel, à laquelle, &c.*

Hic abs re non erit si relativas quasdam particulas, quamvis indeclinabiles, inseramus, *En, Y, Dont.*

En refertur ad res, loca, & personas, & tantum significat ac hujus rei, de hac re, hujus, ipsius personæ, de ipso, ipsorum, de hac persona, harum personarum, ipsarum, de his personis, de ipsis, hujus loci, de hoc loco: Anglicè, *of that thing, of it, some, hence, thence, &c.* ut exemplis patère potest ; *Prestez moy un consteau, si vous en avez un,* *En, pro re.* Des mutuò cultellum, si unum habeas ; *Je n'en ay point, Nullum habeo :* Verbo ad verbum sic reddendum esset, Ego de hac re

Es, pro per-
sona.

Pro loco.

non habeo, vel nihil habeo istius rei. *Com-
bien avez vous d'enfans ?* Quot numeras li-
beros ? *J'en ay trois, ou quatre, Tres, aut qua-
tuor numero ;* quasi quis diceret, Tres, aut
quatuor numero talium personarum : *Vostre
femme est assurément morte, J'en ay veu les
funerailles, Certissimè fato functa est uxor
tua, Ipsius exequias vidi: Vous plaiſt-il venir
à l'Eglise ?* Vin' te ad templum conferre ?
*J'en rediens, Indè redeo, Redeo de hoc
loco : Je trouve Cambridge bien agreable,
mais l'air en est un peu grossier, Peramcena
mihi videtur Cantabrigia, verùm ipsius
aër paulo est quàm par sit crassior. En
est etiam præpositio ; tunc ante nomina,
vel ante articulos collocatur : cùm est re-
lativa particula, verbum immediatè ante-
cedit.*

Y refertur ad rem, & ad locum in dati-
vo, vel accusativo casu ponendum ; ut, *Avez
vous esté au sermon ceste apres disnée ?* Inter-
fuistiſne concioni hiſce pomeridianis horis ?
*Oüy Monsieur, j'y ay esté, Etiam, Domine,
ego illïc fui ; Avez vous donné ordre à vos
affaires ?* Tuistiſne prospexisti rebus, negotiis ?
*J'y mettray demain ordre, Crastino proſpi-
ciam die. Y* positum cum pronomine *il, &*
*aliqua ex tertiis personis singularibus verbi
avoir, facit ut avoir significet estre ; ut pa-
tebit;*

tebit: *il a*, ille habet; *il y a*, est, vel sunt, *there is*, *there be*, &c.

Dont refertur ad rem, locum, & personas in genitivo, vel in ablativo casu; & tantum significat, ac ipsius, de ipso, de ipsa, de illo, de illa, horum, harum, de illis; ut, *Vous m'avez fait un desplaisir, dont je me souviendrai*, Mihi injuriam intulisti, cujus ego recordabor, meminero; *Je ne sçay dont il est*, Nescio unde sit; *Les marchands, dont vous m'avez parlé, sont-ils sortis de la ville?* Mercatores illi, de quibus mentionem mihi feceras, discesseruntne ab oppido?

Le, la, les, annumerari solent inter relativa, & relativè quidem usurpantur: verùm cum sint accusativi casus personalium pronominum conjunctivorum, nec plus significant dum relativè usurpantur; superfluum est & supervacaneum plura de ipsis dicere: unicum tantum observandum est, quod *le* in nominativo etiam locum habet, & plurali inservit non minus, quam singulari, ut sequentia tibi prodent exempla; *Voulez vous venir faire un tour de promenade?* Placet tibi paulisper inambulare? *Je le veux bien*, Equidem volo; verbo ad verbum, Ego illud volo bene; *Si vous estes content de cela, je le suis aussi*, Si hoc contentus sis, sum etiam; verbo ad verbum, Ego

Ego illud sum etiam ; *Si vous estes marri,*
nous le sommes aussi , Si doleatis , etiam do-
 lemus ; verbo ad verbum, Si dolentes sitis,
 nos illud etiam sumus.

DE DEMONSTRATIVIS.

QUæ sequuntur nec sunt propriè rela-
 tiva, nec etiam demonstrativa : *Celuy*,
 vel *cestuy*, ille ; Plural. *Ceux* illi ; Fœminina,
Celloilla , *celles* illæ ; solent collocari ante
 relativa ; ut , *Celuy qui veut servir à Dieu*,
doit renoncer au monde , Ille qui Deo infer-
 vire cupit, mundi facta ejurare debet : *Ceux*
qui veulent prendre la peine d'estudier de-
viennent sçavans , Illi qui studii labores am-
 plecti volunt , in doctos evadunt : *Iceluy*
ipse, iceux ipsi, icelle ipsa, icelles ipsæ , sunt
 propriè relativa , & ut plurimum in resum-
 ptione usurpantur sermonis ; ut , *Le Roy de*
France sortit de Paris, & iceluy estant en che-
min les Gentilshommes luy dirent que l'enne-
my approchoit , Ex Parisiis Rex Galliarum exiit,
 & cum ipse esset in itinere , Nobiles ejus
 ipsi dixerunt adventare hostem ; *Vous m'a-*
viez engagé vostre foy, & je me reposois sur
icelle , Tu mihi tuam devinxeras fidem , ego
 verò in ipsa conquiescebam.

SEQUUNTUR DEMON-
strativa, quæ rectè dividi possunt
in conjunctiva, & in absoluta.

Conjunctiva sunt *ce*, *cet*, vel *cest*, quæ
tria idem prorsus significant, videlicet,
hic, vel hoc, iste, istud; cum hac differentia,
Ce ante solas usurpatur consonantes; ut,
ce livre hic liber; *cet*, vel *cest* ante vocales,
cet esprit, hic animus, *cest animal* hoc animal.

Fœmininum, *cette*, vel *ceste* ante vocales
& consonantes; ut, *cette femme*, *cette ame*.

Plural. *Ces* pro omnibus inservit.

Absoluta sunt ab illis, quæ neque sunt
relativa propriè, nec demonstrativa, ad-
dendo ipsis adverbium *Cy* hîc, *here*, quod
rem proximiorē notat, vel adverbium *là*,
quod remotiorē significat, ut, *Celuy-cy*
hic iste; *celuy-là* ille iste; *celle-cy* hæc ista;
celle-là illa ista; *ceux-cy* hi isti; *ceux-là* illi
isti. *Cecy* hoc, *cela* illud neutraliter usur-
pantur pro rebus inanimatis sine ullo respec-
tu ad præcedens substantivum.

Exempla demonstrativorum, *Voulez vous*
ce livre là? Vîsne hunc librum? ubi nota *là*,
quemadmodum & *cy*, collocari post sub-
stanti-

stantivum : *Non, je veux cestuy-cy*, Minimè, hunc volo; *vous aurez celuy-là*, illum habebis; *Vous plaist-il de cecy, ou de cela?* Placétne tibi aliquid ex hoc, vel ex illo, ex hac, vel ex illa re? *Will you have any of this, or of that?*

DE INDEFINITIS.

QUæ sequuntur sunt conjunctiva, & absoluta, *un* unus, *une* una, *tout* totus, *toute* tota, *nul* nullus, *nulle* nulla, *pas* nè unus, *pas une* nè una, *autre* alter, altera, alterum. Quæ sequuntur sunt purè conjunctiva, *Quelque* aliquis, aliqua, aliquod; *Chasque* quisquis, quæcunque, quodcunque; *mesme* idem, quod jungitur pronomi-
bus personalibus absolutis, vel substantivis : ut, *Je le feray moy-mesme*, Illud egomet faciam; *Nous dresserons bien nostre disner nous mesmes*, Nosmet ipsi nostrum parabimus prandium; *M'avez vous donné le mesme chapeau que j'avois choisi?* Eundémne mihi quem elegeram, præbuiſti galerum?

Pronomi-
na per in-
definitum
declinabis
articulum,
nisi contra-
rium in
nonnullis
videris.

Quæ sequuntur sunt purè absoluta, *aucun* ullus, *aucune* ulla, *quiconque* quicunque, quæcunque, quodcunque; *quelcun*, vel *quelqu'un* aliquis, *quelcune* aliqua; *autre* alter, seu proximus; *personne*, quod sine
adjec-

adjectivo neminem significat ; ut , *Il n'y a personne*, Nemo est, *There is no body* ; sed cum adjectivo copulatum personam significat ; ut , *C'est une bonne personne*, Probus ipse est vir.

NONNULLÆ REGULÆ verborum tractatui præmittendæ.

Pronomina personalia conjunctiva verbis præfiguntur : Excipe primò in interrogatione, & in imperativo ; ut , *Vous dites vrai*, Verum narras ; *Dites vous vrai* ? An vera recenses ? *Faites moy cette faveur*, Hanc mihi conferas gratiam : (ubi notandum est per parentheses duo ista pronomina , *moy*, *roy*, fieri conjunctiva ; barbarè enim quis diceret, *Faites à moy cette faveur*, nec melius, *Faites me*.)

Excipe secundò in resumptione, vel in continuatione sermonis; ut cum dicimus, *Il n'y a rien de plus recommandable que la vertu; rien dis-je de plus recommandable*, Nihil est virtute laudabilius ; nihil, inquam, laudabilius: *Le Roy est prest, ce dit-on, à faire la guerre à l'Espagnol*, Paratus est Rex, ut aiunt, ad bellum contra Hispanum gerendum: *C'est homme à le plus beau cheval du pais, ce dit-il*, Vir iste nobilissimum, & præstantissimum totius

totius regionis equum possidet, ut inquit ipse; *Mais quand vous le monterez, dit-il, prenez garde qui ne vous jette par terre, Sed cum ipsum conscendes (inquit ille) cave nē te in terram excutiat.*

Diximus superius verbum subsequi pronomen in interrogatione; sed hoc locum non habet, si verbum regat dativum, & pronomen *il* eadem ponatur in sententia, tunc enim pronomen verbo etiam anteponitur, ut, *Vous plaist-il boire ce matin? Placētne tibi hoc matutino tempore bibere? Vous est-il agreable de disner avec moy? Tibine gratum & acceptum est, ut mecum prandeas? nē dicas, plaist-il vous? est-il agreable à vous?* in quem errorem omnes ferē peregrini impingere solent, nisi diligenter caveant.

2. Quando articulus *le*, vel *un* infinitivi præponitur, infinitivi fiunt substantiva, ut *C'est le commun dire du peuple*, Familiaris est vulgi sermo; *Adieu, jusqu'au revoir, Valeas*, donec te revisam; verbo ad verbum, Valeas usque ad revisum.

3. Quando aliqua persona verbi *faire* facere eadem collocatur in sententia ante alterum verbum activum infinitivi modi, efficit ut verbum tantum significet, ac si esset passivum; ut, *Je vous feray battre*, Faciam, ut vapules,

quid
t-il,
Sed
cave
pro-
cum
pro-
tunc
itur,
étre
Vou
bint
ran-
eable
pe-
nter
tivil
a, ut
liari
Va-
oum,
cere
rum
it ut
passi-
a, ut
ules

vapules; verbo ad verbum, Ego te faciam verberare, id est, verberari: *Je vous feray bailler ce qui vous est deu*, Faciam, ut tibi, quod debitum est, tradatur; verbo ad verbum, Faciam tibi dare, id est, dari.

In sententia, vel in sermone nomina collocantur ante verba, post verba ponenda sunt adverbia, post adverbialocum habent participia passiva, si ea omnia unâ, eadêmque occurrant in sententia; ut sequentibus patebit exemplis: *Monsieur le Vice-Chancelier à sagement ordonné, que les Escolliers ne frequentent point les tavernes*, Sapientissimè statuit Dominus Procancellarius, ut Scholastici non adeant cauponas; *Le Roy a tres-pieusement defendu de jurer le saint nom de Dieu*, Religiosissimè prohibuit Rex, nè quis per sanctum Dei nomen juraret.

Participia passiva genere & numero convenire debent cum substantivis; *Il ne craint point la peste, car il l'a déjà eüe*, Pestem ille non formidat, ipsâ enim priùs laboravit.

DE VERBIS.

TRia sunt verborum genera. *Activa*, quando actio transit extra agentem; non strictè secundum Physicos, sed secundum Grammaticos, qui hujusmodi verba

Trans-

Transitiva nominant; ut , *j'ayme les lettres*, Amo literas; *La candeur me plait*, Mihi placet candor. *Passiva*, quæ nihil aliud sunt præter participia, quæ passiva, seu communia nuncupantur; quæ quidem inflectuntur per auxiliare verbum *je suis*, ut *je suis aymé*, amor, ego sum amatus; *tu es aymé*, amaris, tu es amatus, &c. *Neutra*, qualia sunt verba motum significantia, ut *courir* currere, *venir* venire, *aller* ire. Multi aliud verborum numerant genus, quod *reciproca* appellant: verum cum ipsa verba reciproca nihil aliud sint præter activa per duplex ejusdem speciei pronomen inflexa, quorum unum sit nominativi, alterum verò accusativi casûs; non necesse est ut quartum statuatur verborum genus: hoc tibi sit reciprocorum exemplum; *Je me delecte grandement à l'estude*, Ego memetipsum in studio delecto quàm maximè, id est, Maximè me studium delectat; ubi potes videre, *je* esse nominativi, & *me* accusativi casûs; nec te latet *delecte* esse verbum activum, ut cum dicis, *Il m'a delecté par sa chanson*, Suâ me oblectavit cantilenâ. Observa, quòd verba reciproca inflectuntur in præteritis passivè per verbum *je suis*, cum activa ipsa conjugentur per verbum *j'ay*; ut, *Je me suis réjoui de ces nouvelles*, Hæc me delectaverunt nuntia;

nuntia ; *Je l'ay réjoüy de ma presence*, Ipsum meâ delectavi præsentia : hæc clarè ex verborum clucescent tabula.

DE IMPERSONALIBUS.

EX activis componuntur Impersonalia, quorum unum dicitur impersonale *Activum*, quod fit sumendo pronomen *il*, & aliquam ex singularibus personis activorum ; ut, *Il fait beau temps*, Serenum est tempus ; *Il me plaist ainsi*, Sic mihi lubet ; *Il faut toujours avoir Dieu devant les yeux*, Semper oportet habere Deum præ oculis.

Alterum impersonale *Passivum* appellatur, quod quidem fit accipiendo indeclinabilem illam vocem *on*, vel *l'on* ; quæ quidem vox corrupta videtur ab *homme*, & sic nonnulli sentiunt scribendum esse *homme* ; sed usus adversatur : huic indeclinabili voci addas tertiam personam singularem activi ; ut, *on dit* fertur, aiunt, homo dicit ; hoc modo formatum impersonale dici potest activum, quamvis passivum à nonnullis appelletur, utpote quòd Latine, & Anglicè, ut plurimùm reddatur per passivam vocem ; ut, *on dit* dicitur, *it is spoken*, *it is said* : sed æquè potest per activam vocem reddi in utraque lingua, & meo quidem iudicio me-

E

lius;

liùs ; ut , aiunt , *they say*.

Aliud est genus impersonalis passivi, quod meâ sententiâ propriè appellari potest passivum ; & fit reciproco quodam modo , accipiendo pronomen *il* , cui addes aliud pronomen accusativi casûs *se* ; quibus junges tertiam personam singularem activi ; ut , *il se fait une nouvelle ville à Londres* , nova Londini urbs extruitur , Anglicè , *there is a new town a making at London* ; verbo ad verbum , illud se facit novam urbem Londini , *it maketh it self a new town at London* ; quod barbarè quidem sonat utraque in lingua : hæc impersonalia inflectuntur in præteritis passivis per verbum *je suis* ; ut , *Il s'estoit eslevé une sedition en France* , *ma elle a esté bien tost estouffée* , Nova commotio fuerat seditio in Gallia , sed celerrimè oppressa & extincta fuit.

DE REGIMINE VERBORUM.

Verba apud nos eisdem regunt casus quos Latina , per quæ ipsa redduntur hoc licèt veritati dissentaneum videatur in phrasibus multis Latino idiomati dissonis : Attamen si quis probè intelligat in istiusmodi phrasibus nomina , vel pronomina non

regi

regi à verbis, sed à præpositionibus, vel articulis, qui post verba collocantur; tunc videbit hanc regulam veritati non refragari: ut cùm dicimus, *Approchez vous du feu, de la table*, Accede ad ignem, ad mensam; putaret quis verbum *approcher*, regere genitivum: sed regit accusativum si sine præpositione usurpetur; ut, *approchez vous*, admoveas te, *approchez vous de moy*, admove te ad me, accede ad me; *Venez à moy*, Veni ad me; *Jouer à la paulme*, Pilâ palmaria ludere; *Aller à cheval*, Equitare; *Publier à son de trompe*, Præconio promulgare; hæc sufficient exempla. Tota igitur in hoc posita & sita est difficultas, ut advertas, & consideres quem casum postulent præpositiones, vel articuli, qui post verba sequuntur: vel potius qualis sit istarum usus præpositionum, & articulorum, ex quibus tot dependent linguæ nostræ idiotismi.

DE CONJUGATIONIBUS

verborum videre est in tabula.

Jam, De formatione verborum.

Infinitivus est fons, & origo formationis.

Verba primæ conjugationis faciunt infinitivum in *er*: *Parler* Loqui.

R Ejice *r* infinitivi, & sic fiet prima *Præsens.*
 persona indicativi præsentis, *je parle*,
 E 2 ego

ego loquor : jam totus patebit singularis numerus ex tabula ; non enim mei est instituti , ut in formatione omnium personarum immorer , sed primas cujuscunque tantum numeri personas formabo , & sic alia facillime formabuntur per analogiam ad paradigmata. Nunc vero à prima singulari pluralis fiet , mutata ultimâ syllabâ in *ons* , *parle* loquor , *parlons* loquimur.

Imperfectum.

Prima persona singularis fit à prima plurali præsentis , mutando *ons* in *oy* , *oye* , vel *ois* , prout diversis placet : *parlons* loquimur , *parloy* , *parloye* , vel *parlois* loquebar ; tres isti scribendi modi satis recepti sunt , sed ultimus magis est in usu nunc dierum , *parlois* . Prima pluralis est eadem cum prima plurali præsentis , interserendo *i* ante *ons* : ut , *parlons* loquimur , *parlions* loquebamur.

Perfecti
— primi , seu
aoristi

Prima persona singularis fit à prima singulari præsentis , mutando *e* in *ay* ; *parle* loquor , *parlay* locutus sum ; vel à prima plurali mutato *ons* in *ay* , *allons* , *allay* . Prima pluralis fit à secunda singulari ipsius perfecti addendo *mes* : *parlas* locutus es , *parlasmes* locuti sumus.

Perfectum
secundum

Fit accipiendo præsens indicativi auxiliaris verbi *j'ay* , cui addes participia passiva , seu communia singulis verbis propria ; hoc modo *j'ay parlé* locutus sum , *I have spoken* ; *tu as parlé* locutus es , *thou hast spoken* ,

&c.

&c. ut constare potest ex tabula.

Fit sumendo imperfectum indicativi auxiliiarum verbi *j'avois*, cui addes participia passiva singulis verbis propria; ut, *j'avois parlé* locutus fueram, *tu avois parlé*, &c. *I had spoken, thou hadst spoken*, &c. Plusquam perfectum

Fit ab infinitivo addendo *ay*, *parler* loqui, *parleray* loquar; prima pluralis fit à singulari mutato *ay* in *ons*, *parleray* loquar, *parlerons* loquemur. Futurum

Secunda persona singularis eadem cum secunda singulari indicativi presentis, *parles* loqueris, *parles* loquere; multi relinquunt *s*, *parle*. Prima pluralis est similis primæ plurali indicativi presentis; *nous parlons* nos loquimur, *parlons* loquamur. Hic notandum est, imperativum nulla recipere pronomina, nisi in tertiis utriusque numeri personis. Imperativi

Prima persona singularis eadem est cum tertia singulari imperativi: prima verò pluralis eadem cum plurali ejusdem imperativi, ponendo *i* ante *ons*, *parlons* loquamur, *nous parlons* ut loquamur. Si longius recurrere velis, invenies primam pluralem optativi eandem esse cum prima persona plurali imperfecti indicativi modi. Optativi presentis

Prima persona fit à secunda singulari primi perfecti indicativi modi addendo *se*, *tu parlais* locutus es, *je parlasse* loquerer. Prima Imperfecti primi

2

pluralis fit à prima singulari huiusce imperfecti, mutato *ss* in *ssions* ; *parlasse* loquerer, *parlassions* loqueremur.

Imperfectum secundum

Est idem cum imperfecto indicativi cuiuscunque verbi, cui præpones adverbium *si*; *si je parlois* si ego loquebar, pro, si ego loquerer.

Imperfectum tertium

Quod dici potest tempus potentiale, & sine particulis usurpatur, fit à futuro indicativi, mutato *ray* in *rois* ; *parleray* loquar, *parlerois* loquerer : sed si ipsi præponas adverbium *quand*, mutabitur significatio, *quand je parlerois*, etsi ego loquerer.

Perfectum

Fit sumendo præsens optativi auxiliaris verbi *j'aye*, cui addes participia passiva verbi propria, ut, *j'aye parlé* locutus sim.

Plusquamperfecta

Sunt tria, quæ fiunt sumendo tria imperfecta optativi auxiliaris verbi, quibus addes participia passiva verbi propria, ut ex tabula patet.

Futurum

Est idem cum præsenti optativi cuiuscunque verbi, postponendo singulis personis adverbium *cy-apres* in posterum, *hereafter*.

Subjunctivus

Sumit sua tempora, vel ab indicativo, & tunc utere una ex istis conjunctionibus, *ven-que* quandoquidem, *puis-que* quoniam : ut, *Ven-que je parle, pourquoi m'interrompez vous ?* Quandoquidem ego loquor, quare me interrumpis ? *Ven-que je vous avois parlé*

de cela , pourquoy ne le faisiez vous pas ?
 Quandoquidem te hac de re allocutus fue-
 ram , cur illud non faciebas ? vel ab optati-
 vo, & tunc adhibe unam existis, *Encore-que,*
bien-que, quoy-que, cembien-que, quæ omnes
 reddi possunt per Latinas, quamvis, etsi :
 ut, *Combien que je parle*, Etsi ego loquar;
Quoy que je parlasse, Etsi ego loquerer.

Non mutuatur Fut. ab indicativo, nec ab *Subjun-*
 optativo, sed ab auxiliari verbo, sumendo fu- *ctivus;*
 turum indicativi, cui præpones adverbium
quand, postpones verò participium passivum
 unicuique verbo proprium hoc modo :
Quand j'auray parlé, Cum locutus fuero,
Tuhen I shall have spoken.

Facile dignoscitur ex tabula.

Infinitiv.

Fit à prima plurali indicativi præsentis, *Partici-*
 mutato *ons* in *ant* : ut, *parlons* loquimur : *pium alli-*
parlant loquens. *vum*

Fit à prima singulari, mutato *e* fœmini- *Partici-*
 no in *é* masculinum; *parle* loquor, *parlé* lo- *pium pas-*
 cutus, *spoken* : cætera satis facile apparent *sivum*
 in tabula.

DE FORMATIONE VER- borum secundæ conjugationis.

Ipsa faciunt infinitivum, vel in *ire*, ut *lire*
legere, dire dicere: vel in *ir*, ut *basir* ædifi-

care : quæ desinunt in *ire*, rejiciunt *re* ; *lire*, *li*, vel *lis* lego : *dire*, *di*, vel *dis* dico : desinentia verò in *ir*, vel rejiciunt *r*, vel illud mutant in *s* ; *bastir*, *je basti*, vel *bastis* ædifico. Prima pluralis fit à secunda singulari addendo *sons*, *bastissons* : multa addunt tantum *ons* non geminata *s*, *dis* dicis, *difons* dicimus ; *lis* legis, *lisons* legimus. Cætera tempora in hoc modo, & in sequentibus, formabuntur ex regulis datis in prima conjugatione, nisi aliquid peculiare privatâ declaretur observatione. Præteritum primum indicativi fit ab infinitivo, rejecto *r* in desinentibus in *ir* ; *bastir*, *basti* : participium passivum est idem cum perfecto *basti* ædificatus.

DE FORMATIONE VERBORUM tertiæ conjugationis.

In infinitivus desinit in *oire*, ut *croire* credere ; rejice *re*, & fiet *je croy*, vel *crois* credo : vel desinit in *oir* sine *e* ; tunc si verbum sit monosyllabum, rejicitur tantum *r*, *voir* videre, *voy* vel *vois* video. Si verò polysyllabum, rejicitur ultima syllaba infinitivi, & penultima mutatur in *oy*, vel in *ois* ; ut in *devoir* rejice *voir*, remanebit *de* : nunc inuta *de* in *dois*, vel *doy* ; & sic fiet prima persona singularis indicativi ; sic à *concevoir* concipi-

concupere, fiet *je conçois*, vel *conçois* ego concipio. Prima pluralis fit in omnibus mutata ultimâ syllabâ infinitivi in *ons*, ut, *voir voyons*, *concevoir concevons*, *croire croyons*, *devoir devons*. Primum perfectum indicativi fit à prima singulari presentis, ultimâ syllabâ mutata in *eu*, ut in *conçois* concipio, *conceu* concepi; *crois* credo, *creu* credidi; *dois* debeo, *deu* debui: Attamen *voy* video mutatur in *vei*, vel in *vi* vidi, sed irregulariter: futurum indicativi fit mutando ultimam syllabam infinitivi in *ray*, ut *voir*, *voiray*, vel *verray* melius, & secundum recentiores: *Concevoir*, *conceuray*, *boire*, *boiray*, vel *beuray* secundum Parisienses: Cætera fient ad normam regularum I. conjugationis.

DE QUARTA CONJUGATIONE.

INfinitivum facit in *re* præcedente aliquâ consonante, ut *apparoître* apparere, *prendre* capere, *craindre* timere, &c. Rejesta ultimâ syllabâ infinitivi, fiet indicativi prima singularis; ut in *prendre* rejiciendo *dre* fiet *pren*, secundum alios *prens*, vel *prend*; sed eadem est omnium pronuntiatio: *pren* facit primam pluralem addendo *ons*, *pren*, *prenons*: Alia verò, quæ desinunt in *dre*, faciunt primam

nam pluralem indicativi, mutato *dre* in *don*, ut *entendre* intelligere, *entendons* intelligimus; *mordre* mordere, *mordons* mordemus: attamen desinentia in *indre* faciunt primam pluralem in *gnons*, ut *craindre* timere, *craignons* timemus; *seindre* fingere, *seignons* fingimus: desinentia in *oistre*, faciunt primam pluralem à secunda singulari, addendo *sons*, ut *apparois* appares, *apparoissons* apparemus. Hæc formant prima præterita à prima singulari indicativi, mutato *oy*, vel *ois* secundum recentiores, in *eu*, ut *apparois*, *appareu* apparui; participia ipsorum desinunt etiam in *eu*, *appareu* qui apparuit, **appeared**: verum alia formant sua præterita à prima singulari indicativi, mutato *ons* in *i*, vel in *is*: ut, *craignons* timemus, *craigni*, vel *craignis* timui; *entendons* intelligimus, *entendi*, vel *entendis* intellexi; *prendre*, & ipsius composita faciunt sua præterita mutato *en* in *is*, ut *pren* capio, *pris*, vel *prins* secundum veteres, cepi; *entrepren* suscipio, *entrepris* suscepi: *pren*, & ipsius composita habent participia præteritis similia; sed *tendre* tendere, & ipsius composita, ut *entendre* intendere, vel intelligere, faciunt participia in *du*, *tendu*, *entendu*; desinentia in *indre* faciunt participia passiva in *int*, *seindre* fingere, *seint* fictus, *peindre* pingere, *peint* pictus.

In terminatione conjugationum in nonnullis fortasse discrepo à Grammaticis; sed hoc ex consulto feci, ut evitare[m] multitudinem superfluum irregularium verborum: si quis enim attentâ mentis cogitatione consideret, & æquâ iudicii lance perpendat ea, quæ de verbis præscripsi; multos inveniet ille me declinasse scopulos, & multos amovisse laterculos, ad quos in linguæ nostræ stadio currentes offendere solent, ut plurimum. Multa præterea annumerantur inter irregularia, quæ, secundum datas à me regulas, satis utcumque regulariter formabuntur. Non faciet tamen contra institutum nostrum, si ea, quæ, revera sunt irregularia, atque adeò ea solummodo tempora, in quibus irregularia sunt, ex ordine conjugationum breviter, ut moris est nostri, perstringamus.

Prima conjugatio unicum novit irregulare, *aller* ire. Indicativi præsens, *Je vay, vais*, vel *vois* vado, *tu vas, il va*; *nous allons, vous allez, ils vont* vadunt. Imperfectum, *allois*, perfectum *allay*, & plusquam perfectum *j'étois allé*, regularia sunt; futurum *j'iray* ego ibo, *tu iras* tu ibis, &c. Imperativus, *va* vade, *qu'il aille*, &c. *allons* eamus, &c.

Optativi præsens regulariter formabitur, nec non alia ipsius tempora. Subjunctivus,

& alii modi ex regulis in prima conjugatione datis formari possunt parvo cum labore, ut discentibus patebit.

Secunda conjugatio plura recipit irregularia, quæ ordine recensebimus Alphabeticò.

A

Assaillir adoriri; Indicativi præsens, *j'assaults* adorior, *tu assauls*, *il assault*; *nous assaillons*, *vous assailliez*, *ils assaillent*: Perfectum primum, *j'assailli* adortus sum: Futur, *assailliray* regulariter, *assaudray* irregulariter. Imperativus, *assaille*, *qu'il assaille*; *assaillons*, *assailliez*, *qu'ils assaillent*.

B

Benir collocatur inter irregularia; nihil in ipso invenio irregulare præter participium passivum *benit* benedictus; quamquam *benit* videtur mihi adjectivum, sæpius enim dicimus, *J'ay beni le nom de Dieu*, Benedixi nomen Domini, quàm *J'ay benit*; imò vix unquam sic loquendum crediderim. *Boüillir*; *je bons* ebullio, *tu bous*, *il bont*, *nous boüillons*, *vous boüillez*, *ils boüillent*. Perfectum primum, *Je boüilli* regulariter, *je boullu* irregulariter secundum Parisienses. Futur, *boüillirai* regulariter, *boudrai* irregulariter. Imperativus *boüille*, *qu'il boüille*. *Bruire*, personare, facit primam personam pluralem irregulariter *bruions*; cætera regulariter formantur, excepto participio passivo *bruit*: licèt vox etiam ista mihi magis videatur

videatur substantivum, quàm participium ;
 Melius dicendum putarem , *Qui a brui ?*
 Quis edidit strepitum ? quàm *Qui a bruit ?*
 Sed hoc tibi erit ad libitū. *Voila un fort grand*
bruit; Strepitum ecce maximum ; En strepi-
 tus est maximus. *Braire* rudere , *nous braions*
rudimus , *je brahi* rudi, *3 bayed*, cried like
 an asse.

Cueillir colligere , demetere ; *je cueille*,
tu cueilles , *il cueille* ; *nous cueillons* , *vous*
cueillez, *ils cueillent*. Perfectum primum in-
 dicativi , *je cueilli* collegi. Futurum indica-
 tivi , *je cueilleray* irregulariter , vel *cueilliray*
 regulariter. *Courir* currere , *je cours* curro,
je couru pro 1. perfecto , *j'ay couru* pro 2.
 Futur. *je courray* curram. *Couvrir* coope-
 rire ; *je couvre* cooperio. Perfectum 1. *je*
courvi cooperui. Perfectum 2. *j'ay couvert*.
Circoncire circuncidere. Perfectum 1. *je*
circonci. *Confire* condire. Perfectum 1. *je*
confi condivi. Perfectum 2. *j'ay confit*.

Dire dicere , *vous dites* dicitis , non *disez* ;
 tertia persona pluralis , *disent* regulariter ,
dient irregulariter. Perfectum 2. *j'ay dit* dixi,
3 habe said. *Dormir* dormire ; *je dors* , *tu*
dors , *il dort* ; *nous dormons* , *ils dorment* ; *je*
dormi dormivi , pro 1. perfecto , *j'ay dormi*
 pro 2. *Duire* decere , vel assuescere ; *je duisi*
 pro 1. perfecto , *j'ay duit* pro 2. *Conduire*
 condu-

C

D

conducere, & alia desinentia in *uire* formantur, ut *duire*.

E *Ecrire* scribere, *escrivons* scribimus, *escrivi* scripsi pro 1. perfecto. *J'ay escrit* scripsi pro 2. Imperativi tertia singul. *Qu'il écrive* scribat.

F *Faillir* deesse, *je faux* desum, *nous faillons* desumus, *je failli* defui, *je faillirai*, vel melius *je faudrai* deero. *Faire* facere, *vous faites* facitis, *ils font* faciunt, *je ferai* faciam, *qu'il fasse* faciat. *Fuir* fugere, *nous fuions*

G *Gesir* jacere, *je gis* jaceo, *je gesi*, vel *gesu* jacui. Vix unquam usurpamus hoc verbum, nisi in solo praesenti, & in imperfecto indicativi, *je gis* jaceo, &c. *je gisois* jacebam, &c. Participium activum *gisant* jacens est etiam in usu.

I *Issir* exire, *j'is* exeo, *j'issi* exivi, melius *je suis issi*; hoc solum praeteritum, & participium sunt in usu nunc dierum.

L *Lire* legere, *je leu* legi pro 1. perfecto, *j'ay leu* pro 2.

M *Mentir* mentiri, *je mens* mentior, *nous mentons* mentimur, *je menti* mentitus sum pro 1. perfecto, *j'ay menti* pro 2. *qu'il mente*, mentiatur. *Mourir* mori, *je meurs* morior; *nous mourons* morimur, *ils meurent* moriuntur, *je mouru* mortuus sum pro 1. perf. *je suis mort* pro 2. **I am dead**; *je mourrai* moriar,

riar; *qu'il meure* moriatur; hoc verbum etiam reciprocè usurpatur, *je me meurs* morior.

Oùir audire, *j'oy* audio. Perfect. 1. *j'ouï* audiui. Perfect. 2. *j'ay ouï*. Futur. *j'ouïrai*, melius *j'ouirai* audiam. *Ouvrir* aperire, & *offrir* offerre, eodem modo declinantur ac *convir*.

Partir discedere, *je pars* discedo, *je parti* discessi pro 1. perf. *je suis parti*, vel *j'ay parti* pro 2. *Plaire* placere, *je pleu* placui, pro 1. perfectio; *j'ay pleu* pro 2. *Puir* foetere, *je pu* foeteo, *je pu* foetui pro 1. perfectio, *j'ay pu* pro 2. *je purai* foetebo.

Querir quætere, *je quiers* quæro, *je quis* quæsi pro 1. perf. *j'ay quis* pro 2. *je querrai* quæram; hoc verbum ferè obsoletum est, si infinitivum excipias: ut, *Allez querir du vin*, Ito quæsitum vinum, *Go fetch some wine*. *Chercher*, vel *cercher* *Quætere*, est in usu: quæ componuntur à *querir*, ut *acquérir*, satis sunt in usu.

Rire ridere, *nous rions* ridemus; *je ri* pro 1. perfectio; *j'ay ri* risi pro 2. *J habe laughed*. *Repentir* pœnitere, declinatur ut *mentir*, si excipias 2. perf. *Je me suis repenti*, &c. quia *repentir* est reciprocum. *Raire*, abradere, *je ray* abrado, *tu rais*, *il rait*: numerus iste singularis satis est in usu; pluralis verò deest. Secunda etiam imperativi potest usurpari

O.

P.

Q.

R.

pari *ray rade* ; nec non participium passivum *rais rasus* , *raise* ; melius *ras* , *rase* ; loci hujus verbi usurpamus *rafer* , & quidem usitatiùs.

S.

Saillir profilire , *je saille* profilio , &c. nonnulli hoc non recipiunt tempus ; *je saill* pro 1. perfectò , *profilivi*. *Sentir* sentire , *je sen* sentio , &c. ut in *mentir*. *Secourir* auxilium ferre ; *je secours* juvo , *tu secours* , *il secourt* , *nous secourons*. Perfectum 1. *je secours* opem tuli. Perf. 2. *j'ay secouru*. *Servir* servire , *je sers* servio , *tu sers* , *il sert* , *nous servons* ; *je servi* pro 1. perfectò , *qu'il serve* serviat ipse. *Souffrir* pati , *je souffre* , &c. ut in *couverir*. *Sortir* exire , *je sors* exeo , *tu sors* , *il sort* , *nous sortons* eximus ; *je sorti* exivi , pro 1. perfectò ; *je suis sorti* exivi , pro 2.

T

Tenir tenere , *je tien* teneo , *tu tiens* , *il tient* , *nous tenons* , *ils tiennent* , *je tins* tenui , pro 1. perfectò , *j'ay tins* , vel *tenu* pro 2. tenui , **I have held** , *ils tindrent* tenuerunt. Futur. *je tiendray* tenebo , *qu'il tienne* teneat. *Tollir* tollere , *je tolli* , vel *tollu* sustuli , vel abstuli , pro 1. perfectò ; *j'ay tollu* , pro 2. Loco hujusce verbi usurpamus *oster* , & frequentius quidem ; si hoc unicum exceperis , quod *tollir* significat vi aliquid auferre ; *oster* verò usurpatur etiam cum aliquid , vel jussu , vel consensu illius aufertur , à quo aufertur.

tur. *Traire* mulgere, *je tray*, *tu trais*, *il trait*, *nous trayons*. Perf. 1. *je trai* mulsi, *j'ay trait* pro 2. *qu'il traye* mulgeat. *Taire* tacere. *Je ten* tacui, pro 1. perf. *j'ay ten*, pro 2. fit etiam hoc verbum reciprocum. *Je me tay* taceo, *je me taisois* tacebam, *je me suis ten* tacui.

Venir venire, *je vien* venio, *nous venons* venimus, *je vins* veni, pro 1. perfect. *Ils vindrent* venerunt; *je suis venu* veni; *J'am come*, vel *J'have come*; Futur. *Je viendray* veniam, *qu'il vienne* veniat. *Vestir* vestire, *je vests*, *tu vests*, *il vest*; dicitur etiam *je vesti*, & credo melius: *j'ay vestu*, pro 2. perfect.

DE IRREGULARIBUS tertiæ conjugationis.

QUamplurima Grammatici annumerant verba inter irregularia hujusce conjugationis, quæ regulariter formari possunt ex regulis meis; talia sunt præcipuè desinentia in *oir*: iis igitur omissis, ea tantum apponam, quæ re vera sunt irregularia.

Avoir habere, quod patebit ex verborum tabula.

Boire bibere, *nous bevons*. Futur. *Je boiray* bibam, irregulariter, sic Parisienses; *je boiray* regulariter usitatus, *qu'il boive* bibat ipse.

F

Cheoir

C

Cheoir cadere, je ché cado. Futur. je cher-
ray cadam. Chaloir curare, de re aliqua sol-
licitum esse: hoc verbum impersonale est;
Il ne me chaut point de cela, Non me tenet
cura hujusce rei, hoc nihil moror: Il ne luy
challoit qu'il dist, ne qu'il fist, Quid diceret,
aut faceret, penſi non habebat. Præter. 1. Il
chalt penſi fuit; Futurum indicativi, Il
chandra penſi erit; qu'il chaille penſi ſit, Il
chandroit penſi eſſet; Chaillant, vel chalant
meliùs, pro participio, cùm cura ſit.

D

Douloir dolere, je deuls doleo, je doulu
dolui, pro 1. perf. J'ay doulu dolui; deulant,
vel deũillant dolens.

F

Falloir oportere, decere, il faut oportet,
il falloit oportebat, il fallut oportuit, pro 1.
perfect. Il a fallu oportuit, pro 2. il faudra
oportebit; fale, vel faille meliùs, oporteat:
hoc verbum uſurpatum cùm particula re-
lativa en, tantum ſignificat ac deeſſe, abeſſe;
ut, Il ne s'en faut gueres, que je ne vous bailla
un ſoufflet, Parùm abeſt, quin tibi impingam
colaphum; Je penſois avoir tout mon argent,
mais il s'en faut quelque choſe, Omnes puta-
bam me meos poſſidere nummos, ſed non-
nulli deſunt; Que vous faut-il Monsieur?
Quid tibi deeſt Domine? What lack you
ſir?

M

Mouvoir movere, je mens moveo. Fut.

Je mouveray movebo, vel *mouvray* regulariter.

Paroir apparere, quod non adeò frequenter est in usu, ac *paroistre* quartæ conjugationis; inter irregularia collocatur, sed nihil in ipso est irregulare præter præsens indicativi, quod est *paroy*, quia non perditur ultima syllaba infinitivi; tertia persona singularis indicativi est irregularis, *il pert* apparet, melius *il appert*, quia *il pert* vix est in usu: dicimus etiam, & quidem frequentius, *il paroist*, *il apparoist*. *Pouvoir* posse, *je puis*, vel *je peux* possum. Fut. *je pourray* potero, *qu'il peuve* possit, pro 3. imperat. *Pleuvr* pluere, *je pleu*, pro præsentis, & etiam pro 1. perfecti, impersonaliter propriè usurpatur, ut *il pleut* pluit.

Sçavoir scire, *je sçay* scio, *tu sçais*, *il sçait*; *je sçauray* sciam, *qu'il sçache* sciat ipse, pro imperat. particip. *sçachant* sciens. *Seoir*, vel *soir* sedere, *je sieds*, *tu sieds*, *il siet*, *nous seons*, perfect. 1. *je sis* sessi, *je me suis sis* pro 2. Fut. *je serray*, *sieray*: hoc verbum impersonaliter sumptum significat decere; ut, *Cet habit vous siet bien*, Hæc te optimè vestis decet, Sedet tibi hæc vestis. *Souloir* solere; maximè defectivum est hoc verbum, nulla enim habet tempora præter infinitivum, & imperfectum *je soulois* solebam.

Valoir valere, je vauz valeo, nous valons valemus, je valu valui, pro 1. perf. j'ay valu valui, pro 2. Je vaudray valebo, qu'il vale, vel vaille, pro imperat. valeat. Vouloir velle, je veux volo, tu veux, il vent, nous voulons, vous voulez, ils veulent volunt: aliqui dicunt je vueil volo; sed antiquata est hæc vox: je voulu volui, pro 1. perf. j'ay voulu, pro 2. je vaudray, pro futuro, volam; qu'il vueille, pro imperativo, velit.

DE IRREGULARIBUS quartæ conjugationis.

Multa collocantur à Grammaticis inter irregularia hujusce conjugationis; tum verò ea, quæ desinunt in *indre*, vel præcedente *e*, ut *peindre*, vel antecedente *o*, aut aliâ vocali; ut *poindre*, *craindre*; ac etiam terminata in *dre*, non præcedente *in*: verùm, si quas de istis præscripsi regulas quâ par est attentione consideres; verba ista, quæ irregularia censentur, ex ipsis regulariter formari posse invenies. Ut ingenuè fatear quid de hac sentiam conjugatione; vix ulla arbitror dari posse verba, quæ dici reuera queant regularia: quamobrem ex variis infinitivorum terminationibus varias collegi regulas, ex quibus formanda erunt ea, quæ eodem desinent

desinent modo : Irregularia hîc apponam.

Nasstre nasci, perfect. 1. *Je nasqui* natus sum, perfect. 2. *Je suis né*, vel *nay*.

Paisstre pabulari, je *pen*, pro 1. perfect. pabulatus sum, j'ay *pen*.

Suivre sequi, je *sui* sequor, nous *suivons* sequimur, qu'il *suive* sequatur, pro imperativo.

Vivre vivere, je *vi* vivo, nous *vivons* vivimus, je *vesqui* vixi, pro 1. perf. j'ay *vescu*, pro 2. qu'il *vive* vivat, pro imperat. *Vaincre* vincere, je *vainc* vinco, nous *vaincons* vincimus, je *vainqui* vici, j'ay *vaincu* vici.

DE ADVERBIIIS.

Aujourd'huy hodie, pour le jourd'huy *Adverbia temporis.*
 Annunc dierum, pour aujourd'huy pro hodierno die; *Mesbuy*, quod superest hujus diei : ut, *Je ne vous verray mesbuy*, Te amplius hodie non videbo. *Hier* heri, avant-hier nudiustertius; *Demain* crastino die, apres demain perendie; *demain au matin* crastinâ die manè, à demain in crastinum diem, *lendemain* postridie, le lendemain matin postero mane, à l'aube du jour diluculò, au matin matutino tempore; devant midi antemeridianis horis, à midi meridie, apres midi postmeridiano tempore. Au soir ves-

petè; entre chien & loup sub crepusculum;
 sur le soir sub vespèrum, de nuit noctu.
 Maintenant nunc, ores, ore, vel or significat
 nunc: verùm or semper in ipso initio sen-
 tentiæ collocatur, & videtur magis propriè
 significare autem: à cette heure modò, tout
 à cette heure, jam jam, presentement illico,
 pour le present ad præsens tempus, inconti-
 nent actutum, soudain, vel soudainement subi-
 to, à l'instant in ipso instanti, ja, vel déjà
 jam, à present nunc; autresfois, jadis olim:
 pieça dudum, non adeò usitatum est pieça; à
 l'advenir in posterum; par cy-devant antea,
 auparavant ante, par cy-apres postea, par
 apres deinde, n'aguères nuperrimè; desor-
 mais, dorenavant posthac. Jamais unquam;
 si jamais cum negativa jungatur particula,
 significabit nunquam: à jamais, pour jamais, à
 toujours-mais, vel, à tout jamais in æternum;
 toujours semper, tous les jours singulis die-
 bus, tard tardè, tost citò, bien tost citissimè,
 si tost que quàm primùm, plustost citiùs, vel
 potius, tantost mox, Anglicè anon, tandis,
 cependant, en attendant, ce temps pendant in-
 terim, interea temporis; lors, alors, donc
 tunc, lors-que tunc eùm, quand quando, tant-
 que quamdiu.

'Adverbia
 loci.

Cy, icy hîc, ça huc: ça est interdum inter-
 jectio; ut ça, prenez bon courage, agè, bono
 esto

esto animo; Là illîc, vel illûc; illec usurpatur interdum pro là, sed vix nunc dierum: Où ? ubi ? vel quò ? d'où ? unde ? par où ? quâ ? par icy hac viâ, par là illâc. Ceans, vel cy dedans hîc intus, here within. Nota hanc phrasim, Monsieur, vel, Madame de ceans, Hujusce domûs Dominus, vel Domina, The Master, or the Mistress of the house: Dehors foris, par dehors extrinsecus, dedans intus, par dedans intrinsecus: ailleurs alibi, vel aliò, d'ailleurs aliunde, par ailleurs aliâ. Bas, en bas, à bas, au bas infernè; là bas illîc infernè. Haut altè, en haut in altum, d'en haut ab alto, par en haut per superiorem partem, là haut, vel là sus illîc supernè. Loin longè, au loin in longinquo, de loin eminus. Pres, auprès prope; outre ultra, plus outre ulteriùs: pres, auprès, outre, sunt etiam præpositiones, sed tunc articulos, nomina, vel pronomina antecedunt; ut, pres de moy juxta me, auprès du feu juxta ignem, outre la mer trans mare.

Combien quamdiu ? quanti ? quantum ? Adverbia quot ? ut, Combien avez vous esté icy ? Quamdiu hîc fuisti ? Combien pensez vous que cela me couste ? Quanti hoc mihi constituisse putas ? Combien estes vous de François en cette ville ? Quot estis hac in urbe Galli ? Comment ? quomodo ? pourquoy ? quare ? pourquoy-

quoy-non ? quidni ? à sçavoir videlicet, vulgus dicit sçavoir mon, à Græco μὴν utrum.

Adverbia affirmandi Certes certè, certainement, vel assuré-
ment certò; *assurément* significat etiam au-
dacter, *vrayement, véritablement* verè, *ouy*
ità, *ouy bien* ità quidem; *ouy dea*, vel *voire*
dea videlicet; ironicè sic vulgus loquitur;
qui verò tersiori & elegantiori student ser-
moni, istam vulgi derident phrasim; ut-
pote quòd vocem illam *dea* tanquam bar-
baram, & Picardinam, ut aiunt, explodant;
frequens est tamen in ore vulgi, sed non id-
circo approbanda. *Voire* imò, *c'est mon* ità
quidem est; hanc non admitto phrasim:
ejusdem enim est ordinis cum *ouy dea*; non-
nulli derivant *mon* à Græco μὴν, & sic ety-
mologia vocabuli favere videtur iis, qui tali
utuntur phrasi. Si usurpatur interdum affir-
mativè, ut cum respondetur, *si Monsieur*,
etiam Domine: *Vous n'étudiez point: si say*,
Studio planè non incumbis: imò studeo;
but I do. Hæc phrasis sumpta est ab Ita-
lis, qui dicunt, *si Signore*: eadem etiam in
Categoria ipsam repono, ac duas præceda-
neas; quæ Picardismum (ut ità loquar)
nimis sapiunt: hæc verò ultima Italicis-
mum nimis redolet; elegantius hòc re-
sponsum facies modo, *Excusez moy Mon-*
sieur, vel *vous m'excuserez*, Excusatum
me

me habeas, excusabis me.

Ne, nenny, non pas, point significant non Adverbia negandi.
 Latinorum cum hac differentia: *ne* semper
 verbis præponitur; *pas*, & *point*, quæ sunt
 instar expletivorum, verbis postponuntur:
 ut, *je ne feray pas cette faute*, Hanc non com-
 mittam culpam. *Nenny*, & *non* sine verbo
 usurpantur: *point*, & *pas* jungi etiam pos-
 sunt cum *non*; *non pas*, *non point*: *pas*, & *point*
 usurpari etiam possunt sine *non*; ut, *Pas*
grand chose, Nihil magni; *Point de nouvelles*,
 Nulla nova, vel nihil novorum; *Point du*
tout, Non omnino, *nullement* nullatenus, *rien*
 nihil, quod sine negativa particula usurpa-
 tum, videtur esse substantivum, atque adeo
 deduci à *res*; ut, *Il est content de rien*, Nihilo
 contentus est, id est, parvo. *S'il y a rien que*
je puisse faire pour vous, je le feray de tres-
bon cœur, Si quid sit, quod in tui gratiam
 præstare valeam, præstabo vel lubentissimè.
 Duo negativa fortius negant apud nos.

Un coup uno ictu, *semel*; *une fois* unâ vice, Adverbia numerandi.
deux fois bis, duabus vicibus, *trois fois*, &c.
quantes fois? melius *combien de fois*? quoties?
toutes fois & *quantes*, vel *toutes* & *quantes fois*
 quotiescunque, *toutes les fois* omnibus vici-
 bus, vel quoties, à la fois simul, à une fois unâ
 vice, at *once*, à deux fois, &c. tant de fois to-
 ties, *maintes fois*, melius *souventes fois* sæpe.

Non-

*Adverbia
ordinandi.*

Nonnulla ordinis adverbia possunt appellari adverbia numeri ; ut , *premierement* primò , *secondement* , *deuxiesmement* secundo , *tiercement* , vel *troisiesmement* tertio , *quartement* , vel *quatriesmement* quarto , *sixiesmement* sexto , *septiesmement* septimò . Hæc adverbia fiunt à numeris ordinalibus addendo *ment* , ut videre est . *Devât* , vel *avant* ante ; *au preallable* , *preallablement* primùm ante omnia , *d'entrée* in ipso ingressu , *d'abord* , vel *d'abordée* , *d'arrivée* in appulsu , in primo congressu , *de prime face* primâ fronte , *puis* , *puis apres* , vel *parapres* postea , *then* , *de rang serie* , *de suite* continenter , *d'ordre* ordine . *Finablement* , vel *finalement* , *en fin* , à la fin , ultimò , denique .

*Adverbia
qualitatis.*

Bien bene , *mal* malè , *bonnement* bene ; ut , *Je ne scay pas bonnement ce que vous voulez dire* , Vix scio quid velis , Non bene scio quid velis . Quamplurima alia sunt qualitatis adverbia , quæ fiunt ab adjectivis , vel à participiis passivis addendo *ment* , ut *sage* , *sagement* ; *juste* , *justement* , &c .

*Adverbia
quantitatis.*

Beaucoup , *bien* , *moult* , multum ; *moult* ferè obsoletum est ; *bien de l'argent* pecuniz multum , *bien du monde* homines multi , *beaucoup de peine* laboris multum : *peu* parum , *bien peu* parum omnino , *very little* , *tant soit peu* tantillum , *never so little* , *trop* nimium , *bien*

fort valde, fort multum, il t'aime fort, valde te amat, autant, vel tant tantum; ut, Si j'avois autant de pouvoir, que de vouloir, Si tantum mihi inesset potestatis, ac voluntatis; Je n'ay pas tant d'amis que je pensois, Tot mihi non sunt amici, quot arbitrabar; assez satis; ut, C'est assez bien, Satis Baccho indultum est.

Comme, ainsi que sicut, ainsi comme, tout ainsi que quemadmodum, ut: de mesme, tout de mesme, sic etiam; Si tam, adeò; ut, Ce vin est-il si bon que vous dites? Adeone sapit vinum istud, ut perhibes? Il est aussi bon que j'ay dit, Tam sapit ac dixi.

Adverbia similitudinis.

Inter adverbia quantitatis nonnulla sunt, quæ comparationis rite possunt appellari: ideòque ipsa non repetam. Plus plus; ut, Il est plus fin que vous ne croyez, Callidior est quàm credis, d'avantage amplius, plus. more; ut, Vous plaist-il de boire d'avantage? Placét-ne amplius bibere? moins minùs; ut, Ceux qui ont le moins donnent le plus, Qui minùs habent, in dando largiores sunt.

Adverbia comparationis.

Avant euge, sus agedum, or sus idem est, courage mætte animo.

Adverbia exhortandi.

Ne, ut, Ne dites pas cela, Cave nè hoc dixeris.

Adverbia prohibendi.

Tout beau, bellement, tout bellement, doucement, hola, moderatè, pas à pas pedetentim, peu à peu paulatim, entre-deux inter utrun-

Adverbia moderandi.

utrunque , tellement quellement utcunque,
so so.

Adverbia *festinandi.* En haste, hastivement, à la haste, viste, vi-
stement, presentement festinanter, statim, illi-
co, promptement promptè.

Adverbiū *Hola heus.*

vocandi. Voici, voila ecce, Voila vostre pere, En
Adverbia *pater tuus : aliqui dicunt, aga, pro voyez*
demon- cerne ; sed barbarè.
strandi.

Adverbia *Moins minüs, tout au moins, vel à tout*
minuendi. le moins ad minimum, le moins du monde
omnium minimè, the least in the world.

Adverbia *D'abondant, de surcroist, de plus, davan-*
augendi. tage, encore, plus ; hæc etiam inter quantita-
tis, vel comparationis adverbia recensentur, & significant præterea, plus.

Adverbia *Difficilement, mal-aisément difficulter, à*
difficulta- peine, vix.

tis. *Peut estre, par adventure, d'aventure, pos-*
Adverbia *sible forsan.*

dubitadi. *Par cas fortuit casu fortuito, par fortune*
Adverbia *fortè fortunâ, par rencontre, par hazard,*
casus. *par accident casu, inopinément, sans y penser*
inopinatè, per incogitantiam.

Adverbia *A part, à l'escart seorsum.*

segregadi. *Ensemble, ensemblement simul ; quant &*

Adverbia *quant, vel secundum alios quand & quand,*

congreg. *usurpatur pro simul, sed vix probatur.*

Adverbia *Nommément nominatim, particulièrement,*
determin. *princi-*

principalement , singulierement particulari-
ter, singulariter, &c.

Derechef iterum; encore une fois adhuc unâ *Adv. re-*
vice, once more ; coup sur coup identidem. *petitionis.*

A escient scienter, expres, expressément, *Adverbia*
tout expres deditâ operâ ; de guet à pens ex *ex cōsulto.*
consulto.

Inconsiderément inconsideranter, temerai- *Adverbia*
rement temerariò, par mesgarde ex impru- *inconfide-*
dentia, à la volée temerè, leviter, à l'estourdie *rantia.*
précipitanter, à l'impourveu, au depourveu,
à l'improvisé ex improviso. Istæ quatuor ul-
timæ phrasés adverbialiter usurpantur, ut
videre est.

Plenst à Dieu que ; Dieu vueille que ; *A* *Adverbia*
la mienne volonté que utinam. *Ja n'advienne,* *vel potiùs*
à Dieu ne plaise absit. *phrasés op-*
— *tandi, &*
deprecâdi.

DE PRÆPOSITIONIBUS.

Sur, vel sus super, dessus, par dessus supra, *Præpositi-*
dessous infra, par dessous idem, vers, en- *ones servi-*
vers, devers, par devers versus, erga, en in: *entes no-*
en nunquam jungitur cum articulis le, les; *minativo*
sed vel sine articulis ante nomina, vel ante *& accu-*
articulum fœmininû, aut incipientium à vo- *sativo.*
cali usurpatur ; ut, *Il est allé en Italie*, *Abi-*
vit in Italiam ; *Il est en la maison de son pere*,
Ipse est in domo patris sui ; *Il a d'estranges*
opinions en l'esprit, *Miris ipsius animus af-*
ficitur

ficitur opinionibus. *En* usurpatur interdum ante nomina instar adverbii similitudinis; ut, *Il parle en Prince*, Ut Princeps loquitur. *Dans*, & *dedans*, significant etiam in: & ante nomina cum articulis præponuntur; ut, *dans*, vel *dedans la maison*, *le chasteau*, in domo, in castello: *Es* usurpatur etiam pro in, sed in plurali tantum numero, & sine ullis quidem articulis; ut, *Il est és champs*, Ruri est. *Au*, & ipsius pluralis *aux*, adhibentur à nobis instar præpositionum significantium in, & tunc quidem accusativum, vel nominativum regere videntur; ut, *Il est au College*, Ipse est in Collegio; *Il a fait un voyage aux Indes*, Iter suscepit in Indiam; *pour* pro, *contre* contra; *Entre* inter, *emmi*, quasi in medio, *parmi* quasi per medium, inter, *amongst*. *Après* post, *avec* cum, *deçà* citra, *delà* ultra, *par deçà* hîc, *par delà* illîc; *devant* ante, *derriere* post, *dehors* extra; *environ*, *entour*, *endroit* circa, *selon* secundum, *oultre* ultra, *des*, vel *depuis* ab, *par* per.

Præpositi-
ones ser-
vientes ge-
nitivo.

Loin, *au loin* longè, *arriere* procul, *au dessus* supra, *au dessous* infra, *au droit*, vel *à droit*, vis à vis, è regione, ex adverso, *au dedans* in interiori parte, *au devāt* ante, vel etiam obviām; ut, *Il est allé au devant du Roy*, Regi ivit obviām, *au derriere* in postico, *à l'encontre* ob-
viām,

viām, *au travers* per, ut, *Au travers des chāps*
 per campos, *through the fields*: *au prix* in
 cōparatione, *à l'esgard* respectu: *Le long*, vel
au long; ut, *Pourmenons-nous le long de la*
riviere, Ad fluminis ripam ambulemus; *près*
aupres prope, *à l'environ*, *autour*, *à l'entour*,
aux environs in circuitu, circa; hīc omitto
de, du, des, quia de ipsis satis abundē tracta-
 vi inter articulos.

Jusque, vel *jusques*; ut, *Adieu jusques à* *Præposi-*
demain, Vale usque ad crastinum diem. *Præ-* *tiones ser-*
 termitto *au*, & *aux*, quia, præterquam inter *vientes*
 articulos locum etiam habent, aliquid de *dativo.*
 ipsis præterea dictum est superius: possem
 etiam silentio præterire *à*, quia nec de ipsa
 siluimus in articulis; verum nonnulla addam
 notatu non indigna. *A* interdum significat
 secundum; ut, *A mon jugement*, Secundum
 meum iudicium: *A la mode d'Angleterre*,
 Secundum Anglicum morem. *A* significat
 aliquando *cum*; ut, *Je feray cela à loisir*, Hoc
 cum otio faciam, ad otium: Interdum verò
 significat pro; ut, *Je tiens cela à perdu*, Hoc
 habeo pro perditō. Quædam sunt præposi-
 tiones, quas inseparabiles vocamus, quippe
 quæ sine verbis nunquam usurpentur. Tales
 sunt *mes*, quæ errorem implicat; ut, *Mesdire*
de son prochain, De proximo maledicere.
Des, quæ respondet Anglorum *un*; ut,
desfaire

desfaire factum infectum reddere, *to undo* ;
desdire palinodiam canere, &c. *For* , ut *for-*
ligner deviare ; *forclorre* excludere : *Tr*
trans ; ut , *trespasser* fines transilire , mori ,
 quasi quis diceret, trans ire.

DE CONJUNCTIONIBUS.

Copulati-
va.
Disjuncti-
va.

ET, &, *aussi* etiam ; joint , jointque adde
 Quod, or autem , au reste cæterum.

Ou, ou bien vel : *soit, & fust*, disjunctivè usut-
 pantur, & significant sive ; sed tertiæ personæ
 sunt verbi *estre*, ut patebit : *soit bon, soit mau-*
vais, sive bonum , vel malum , ac si diceret,
 sit bonum , sit malum.

Conditio-
nales, ex-
cipientes,
causales,
& ratio-
nales.

Si si, par tel si que, à telle condition que,
 tali lege, tali conditione , à la charge que
idem sonat, pourveu que dummodo. *Horsmâ*
causales, sauf, fors, sinon nisi. Car nam, parce , *pource,*
d'autant-que, pour autant-que, à cause que, à
raison-que, quia. *Afin-que, afin de, à ce que, ut.*

Discreti-
va, & ad-
versativa.

Mais sed, ains, ainçois imò : *Quand* ante
 imperfectum 3. optativi significat quamvis.
Toutesfois, neantmoins, nonobstant, si est-ce
que ; hæ tres ultimæ significant nihilominus.
Bien-que, combien-que, encore-que, quoy-que,
jacoit-que, ore-que ; hæ sex significant etsi ;
sequentes verò redduntur per cùm, puis-que,
veu-que, attendu-que.

F I N I S.

ndo;
t for-
Tre
norl,

IS.

adde

nsur-
sontz
man-
tres,

que,

que
mi
pet,

e, d

ut,

nte

vis.

-ce

us.

ue,

fi;

uo,